

SZKOLNY PROGRAM WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNY

Szkoła Podstawowa nr 1
im. Tadeusza Kościuszki
w Nowym Tomyślu
rok szkolny 2017/2018

PODSTAWY PRAWNE SZKOLNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI

1. Statut Szkoły Podstawowej nr 1 im. T. Kościuszki.
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
4. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.
5. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych.
6. Konwencja o Prawach Dziecka

7. Karta Nauczyciela
8. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016r. *Prawo Oświatowe* (Dz.U. Z 11 stycznia 2017 r. nr poz. 59)
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. 2015 poz. 1249).
11. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. 2015 poz. 1270).
12. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. 2015 poz. 843 z późniejszymi zmianami).
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. 2015 poz. 843).
14. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U. 2001 nr 61 poz. 624 z późniejszymi zmianami).
15. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz.U. 2012 poz. 204).
16. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
17. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. 2012 poz. 977z późniejszymi zmianami).
18. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku, ratyfikowana przez Polskę 30 września 1991 r.
19. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 lutego 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. 2014 poz. 382).
20. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego z późniejszymi zmianami (Dz.U. 1994 nr 111 poz. 535z późniejszymi zmianami).
21. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35, poz. 230 z późniejszymi zmianami).
22. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2005 nr 179 poz. 1485).
23. Ustawa z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996r. Nr 10, poz. 55 z późniejszymi zmianami).

ISTOTA PROGRAMU WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEGO SZKOŁY

Zgodnie z zapisami Ustawy *Prawo oświatowe* w roku szkolnym 2017/18 dokonuje się w każdej szkole integracja działań wychowawczych i działań profilaktycznych w obrębie jednolitego programu wychowawczo-profilaktycznego.

Wychowanie jest procesem wspierania ucznia w rozwoju, angażującym dwie osoby: wychowawcę (np. rodzica, nauczyciela) oraz wychowanka. Współpracują oni w celu osiągnięcia pełnej dojrzałości w czterech podstawowych sferach funkcjonowania człowieka:

- **fizycznej** (prowadzenie zdrowego stylu życia),

- **psychicznej** (ponoszenie odpowiedzialności za siebie i współodpowiedzialności za innych oraz otaczający świat),
- **społecznej** (konstruktywne pełnienie ról społecznych),
- **duchowej** (posiadanie konstruktywnego systemu wartości oraz poczucia sensu życia i istnienia człowieka).

Wychowanie powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki dzieci i młodzieży.

Wychowawca i wychowanek w równym stopniu odpowiedzialni są za przebieg całości procesu wychowania: wychowawca odpowiada za tworzenie właściwych warunków służących rozwojowi, wychowanek zaś ma za zadanie korzystanie z istniejących warunków w celu realizacji zadań rozwojowych.

ZADANIA NAUCZYCIELA / WYCHOWAWCY

Aby uzyskać pożądane zmiany rozwojowe wychowanek musi przejść proces, w którym osobiste cechy wychowawcy oraz jego podstawowe umiejętności stwarzają ku temu warunki rozwojowe.

Pożądane cechy osobowe wychowawcy:

Świadomość siebie i swojego systemu wartości – aby ustrzec się przed stosowaniem manipulacji względem wychowanka, ograniczania jego wolności i odpowiedzialności, wychowawca powinien mieć wiedzę o samym sobie oraz mechanizmach swojego działania. Wiedza ta pozwala również na ustrzeżenie się przed stosowaniem etykiet i ocen, chroni przed generalizowaniem i projekcją. Wartości, które wyznaje nauczyciel mają bezpośrednie odzwierciedlenie w jego działaniach wobec uczniów oraz przekładają się na dokonywanie przez niego korekty własnych decyzji.

Doświadczenie emocji – emocje są efektem kontaktu pomiędzy wychowankiem a wychowawcą oraz prowadzonych względem niego oddziaływań. Świadomość swojej emocjonalności wiąże się z koniecznością jej akceptacji a także umiejętnością komunikowania uczuć w sposób bezpieczny dla siebie i innych. Wypieranie emocji oraz próba zachowania dystansu może prowadzić do niekontrolowanych przeniesień ale także do zaniku wrażliwości względem podopiecznych. Uczeń może doświadczyć bezpieczeństwa jedynie w sytuacji otwartej, kiedy wychowawca komunikuje swoje samopoczucie i odczucia (zarówno werbalnie jak i niewerbalnie). Uczy się on również wtedy dojrzałego wyrażania własnych emocji w relacjach z innymi.

Dostarczanie wychowankowi wzorców zachowań – aby uniknąć pokusy kompensowania sobie własnych niedostatków w sposobie udzielania pomocy uczniom, nauczyciel również powinien sam prowadzić konstruktywne oraz satysfakcjonujące życie osobiste i społeczne. Tym samym może w kontakcie z wychowankiem być bardziej autentyczny i wiarygodny w przekazywaniu odpowiednich wzorców.

Zainteresowanie ludźmi i problemami społecznymi – służy odnalezieniu elementów altruistycznych i prospołecznych w swoich działaniach wychowawczych oraz sprzyja gromadzeniu wiedzy na temat mechanizmów funkcjonowania człowieka i społeczności ludzkiej, przez co wtórnie podnosi skuteczność działań wychowawczych.

Urzeczywistnianie zasad etycznych – w tym obszarze ważne jest bezwzględne i transparentne przestrzeganie norm moralnych, zasad życia społecznego i etyki profesji.

Poczucie odpowiedzialności – zarówno jako odpowiedzialność za własne działania, jak i zachowania wychowanek (właściwie do jego możliwości rozwojowych i dojrzałości)

UMIEJĘTNOŚCI NAUCZYCIELA / WYCHOWAWCY

- **Umiejętności służące rozumieniu wychowanka i okazywaniu mu zrozumienia** – są podstawą zbudowania relacji wychowawczej i drogą do osobistego spotkania dwóch różnych osób
- **Umiejętności służące zapewnianiu wychowankowi komfortu potrzebnego do budowania poczucia bezpieczeństwa** – bez poczucia

bezpieczeństwa trudno będzie uczniom podjąć ryzyko wprowadzenia zmiany

- **Umiejętności sprzyjające pozytywnemu działaniu wychowanka i wprowadzaniu zmian w zachowaniu** – dzięki nim wychowankowie realizują zadania rozwojowe, a to służy osiągnięciu celów wychowawczych

Wychowawca, który charakteryzuje się powyższymi cechami i umiejętnościami staje się osobą kompetentną by tworzyć odpowiednie warunki do prawidłowego realizowania zadań rozwojowych przez dziecko czy nastolatka, co w efekcie pozwoli mu na konsekwentne przybliżanie się do pełnej dojrzałości w czterech sferach rozwojowych (fizycznej, psychicznej, społecznej oraz duchowej).

Profilaktyka to ochrona człowieka przed zagrożeniami zakłócającymi jego prawidłowy rozwój, a także reagowanie na pojawiające się zagrożenia. Jej celem jest ochrona dziecka, ucznia, wychowanka przed zakłóceniami rozwoju, czyli przed podejmowaniem zachowań hamujących lub niszczących rozwój, określanych w literaturze przedmiotu jako zachowania ryzykowne. Profilaktyka to kompleksowa interwencja, która ma za zadanie budowanie odporności i konstruktywnej zaradności wychowanków, ograniczanie i likwidowanie czynników dezorganizujących zdrowy styl życia oraz inicjowanie i wzmacnianie czynników chroniących prawidłowy rozwój.

Działania profilaktyczne skierowane są do grup na trzech poziomach:

1. osoby, które nie wykazują dysfunkcji w zachowaniu i rozwoju, lecz w ich otoczeniu występują czynniki ryzyka – zadaniem będzie wyposażenie ich w umiejętności skutecznego przeciwstawiania się niebezpieczeństwom a także dbania o swoje życie i zdrowie;
2. osoby, które w rozwoju lub zachowaniu przejawiają pierwsze objawy zaburzeń – zadaniem będzie zahamowanie rozwoju dysfunkcji i przywrócenie funkcjonalności;
3. osoby, które dzięki działaniom korekcyjnym, terapeutycznym, rehabilitacyjnym odzyskały sprawność i funkcjonalność – zadaniem będzie wsparcie w powrocie do naturalnego środowiska, które będzie służyło readaptacji i uchroni przed nawrotem trudności.

Wychowanie i profilaktyka są ukierunkowane na różne cele: wychowanie ma służyć wspieraniu wychowanka w rozwoju, profilaktyka natomiast jest interwencją kompensującą niedostatki wychowania. Łączy je jednak aspekt norm i wartości, w nawiązaniu do których prowadzone są działania. Dzięki urzeczywistnianiu wartości i norm wychowanek zyskuje spójne środowisko wychowawcze, wychowawcy mogą współpracować, ale także w świetle wartości i norm życie człowieka oraz funkcjonowanie społeczeństwa będzie dla wychowanka zrozumiałe.

Program wychowawczo-profilaktyczny w założeniu odpowiadać ma na realne zagrożenia uczniów, z którymi może spotkać się na terenie szkoły jak i poza nią. Głównym celem realizowanych zajęć będzie wykształcenie u uczniów takich zachowań i nawyków, które przysłużą się do ich prawidłowego rozwoju w sferze fizycznej, psychicznej, społecznej i aksjologicznej.

Kluczową rolę w tworzeniu środowiska szkolnego, które będzie sprzyjało wychowaniu i profilaktyce pełnią nauczyciele. Każdy nauczyciel, bez względu na to jakiego przedmiotu uczy i jak wiele czasu spędza z wychowankami, świadomie bądź nie, pełni cztery funkcje:

- ✓ FUNKCJA MODELOWA – nauczyciel jest wzorcem osobowym dorosłego człowieka dla uczniów;
- ✓ FUNKCJA DYDAKTYCZNA – przybliży uczniom zdobywanie wiedzy, umożliwi zrozumienie świata, człowieka, mechanizmów ich funkcjonowania;
- ✓ FUNKCJA INSTRUKTAŻOWA – nauczyciel jest także trenerem w zakresie nauki, zdobywania umiejętności i kompetencji niezbędnych w życiu;
- ✓ FUNKCJA WYCHOWAWCZA – jest przewodnikiem w indywidualnym odkrywaniu przez wychowanków osobistych potencjałów, możliwości, talentów, realizacji zadań rozwojowych i rozwijaniu poczucia odpowiedzialności za własny rozwój, decyzje.

Czynniki zwiększające skuteczność w działaniach wychowawczych i profilaktycznych w przypadku zespołu nauczycielskiego to z pewnością stale aktualizowana wiedza dotycząca wychowania i profilaktyki właśnie, ale także umiejętność utrzymywania osobowych relacji

z uczniami, prezentowanie konstruktywnych wzorców stylu życia i relacji z ludźmi, uczestniczenie w programach rozwoju osobistego i profesjonalnego, umiejętność pozyskiwania uczniów i ich rodziców do współpracy oraz współpracowanie w grupie specjalistów.

We współpracy z nauczycielami działa również pozostałe profesjonalne środowisko szkolne: kierownictwo szkoły, specjaliści m. in. psycholog, pedagog, doradcy zawodowi. Zadaniem dyrektora jest utrzymanie atmosfery opartej na wzajemnym szacunku, partnerskich relacjach pomiędzy nauczycielami i uczniami, sprzyjaniu pozytywnym relacjom w środowisku uczniowskim ale także motywowanie uczniów do aktywnego udziału w proponowanych działaniach wychowawczych i profilaktycznych i wspieranie swoim autorytetem podejmowanych inicjatyw.

Dominujące znaczenie w przypadku szkolnych specjalistów będzie miała ich wiedza i kompetencje w zakresie wychowania i profilaktyki ale także umiejętność współpracy w przekazywaniu swojej wiedzy zarówno z uczniami jak i nauczycielami, rodzicami i specjalistami ze środowiska pozaszkolnego. Ważna jest stała aktualizacja w obszarze posiadanych umiejętności ale także uczestniczenie w działaniach samodoskonalących i propagowanie idei zdrowego wychowania i profilaktyki swoim zachowaniem.

Niezbędna jest współpraca z lokalnym systemem pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prawnej, współpraca ze służbą zdrowia, pomocą społeczną czy policją. Wszystkie te instytucje są ważnym sojusznikiem szkoły w budowaniu programów, a także dają wsparcie w realizacji wyznaczonych w planie celów. Dlatego konieczne staje się budowanie porozumienia: szkoła - dom - środowisko, ich wspólna aktywność wychowawcza i partnerstwo w podejmowaniu różnorodnych decyzji.

Pomimo zwrócenia większej niż dotychczas uwagi na wychowawczą rolę szkoły, żaden program wychowawczo-profilaktyczny nie zastąpi wpływu oddziaływania rodziny. Może jedynie być wsparciem w tym działaniu oraz opierać się na potencjale rodziny z równoczesną możliwością szybkiego i skutecznego reagowania w uzasadnionych przypadkach zaniedbań wychowawczych.

Zadaniem programu powinno być podnoszenie świadomości rodziców o ich współodpowiedzialności za wychowanie i edukację dzieci, nie zwalniać z tego obowiązku w momencie przyjęcia dziecka do szkoły. Niezbędne będzie osiągnięcie atmosfery współpracy, w której szkoła i rodzic są partnerami w wychowaniu dziecka. Każdy wychowawca i nauczyciel winien wypracować swoją formułę komunikacji z rodzicami, z jasnym określeniem praw i obowiązków, która umożliwi wspólne rozeznanie i zaplanowanie działań dla dziecka najlepszych.

OPIS ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Nowy Tomyśl jest miastem, znajdującym się w województwie wielkopolskim w powiecie nowotomyskim i jest siedzibą gminy miejsko-wiejskiej Nowy Tomyśl. Według danych zebranych przez Główny Urząd Statystyczny 30 czerwca 2016 r. miasto liczyło 14 831 mieszkańców. W Nowym Tomyślu znajduje się: pięć przedszkoli, trzy szkoły podstawowe, gimnazjum, trzy szkoły ponadgimnazjalne, dom kultury, świetlica socjoterapeutyczna, trzy kościoły, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki zajmuje budynek przy ulicy Wierzbowej 1. Obwód szkoły obejmuje ulice:: Akacyjowa, Asnyka, Baranowskiego, Barteckiego, Broniewskiego, Brzozowa, Celna, Dojazd, Dworcowa, Plac Dworcowy, Jana Pawła II, Gronowa, Klonowa, Kolejowa, Krótka, Kwiatowa, Leśna, Lipowa, Łanowa, Norwida, Nowa, Ogrodowa, Olchowa, Osiedlowa, Paprocka, Piłsudskiego Plac Chopina, Poznańska, Półwiejska, Radosna, Reymonta, Rolna, Rzemieślnicza, Sienkiewicza, Skłodowskiej-Curie, Słoneczna, Spacerowa, Szkolna, Szpitalna, Świerkowa, Targowa, Topolowa, Tuwima, Tysiąclecia, Wiejska, Wierzbowa, Witosa, Wypoczynkowa, Zachodnia, Zagrodowa, Zakładowa, Zbożowa.
Miejscowości: Paproć, Stary Tomyśl (z wyłączeniem numerów: 14 - 31, 33, 34, 34a), Glinno ulice: Lutowa, Sątopska, Majowa, Marcowa, Lipcowa, Kwietniowa.

Szkoła Podstawowa nr 1 zapewnia uczniom:

- 1) pod względem dydaktycznym: wyszkoloną kadrę nauczycielską, jednozmianowy system zajęć lekcyjnych, naukę języków obcych (j. angielski, j. niemiecki), nowoczesnie wyposażone sale komputerowe do zajęć informatycznych, sale lekcyjne wyposażone w tablice multimedialne z dostępem do sieci internetowej, bogate zasoby biblioteczne;
- 2) pod względem pomocy specjalistycznej: opieka higienistki, pomoc pedagogiczną, pomoc psychologiczną, pomoc logopedyczną, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia socjoterapeutyczne, zajęcia rewalidacyjne, zajęcia dla uczniów zdolnych;
- 3) pod względem organizacyjnym: dowozy i odwozy dzieci z tereny Gminy Nowy Tomyśl, obiady w stołówce szkolnej, dożywianie (mleko, owoce i warzywa), opiekę świetlicy szkolnej;
- 4) pod względem rozwoju fizycznego: dwie sale gimnastyczne, korzystanie z boisk sportowych, kortu tenisowego, bieżni do skoków w dal
- 5) pod względem rekreacyjnym: udział w konkursach szkolnych i międzyszkolnych, program imprez klasowych i szkolnych, imprezy sportowo-rekreacyjne, wycieczki turystyczno-krajoznawcze, pikniki rodzinne, dyskoteki, noce filmowe, wyjazdy do teatrów i kin,

Nauczyciele diagnozują środowisko szkolne na bieżąco. Informacje dotyczące zachowań ryzykownych ze strony uczniów uzyskują poprzez:

- badania ankietowe skierowane do uczniów, rodziców i pracowników szkoły,
- analizę ewaluacja zespołu wychowawczego,
- analizę protokołów rad pedagogicznych,
- obserwacje,
- informacje od pedagoga, psychologa, terapeuty,
- informacje od nauczycieli dotyczące funkcjonowania uczniów,
- informacje od uczniów i rodziców uzyskiwane przy okazji zebrań z rodzicami oraz rozmów indywidualnych.

W ubiegłym roku szkolnym na podstawie wyodrębnionych zachowań ryzykownych została przeprowadzona diagnoza przy pomocy ankiety. Osobami badanymi było grono nauczycielskie oraz losowo wybrani rodzice. Łącznie przebadano 46 osób. Zadaniem ankietowanych było określenie częstości występowania danego problemu na skali: bardzo często (5), często (4), czasami (3), rzadko (2), bardzo rzadko lub nigdy (1). Z uzyskanych odpowiedzi obliczono średnią ważoną. Wyniki zbiorcze prezentowane są w następującej tabeli:

Zachowania problemowe	Współczynnik intensywności problemu (suma)	Współczynnik intensywności problemu (średnia ważona)
Nieumiejętność radzenia sobie z trudnymi emocjami	220	2,82
Nadmierne używanie nowoczesnych technologii (uzależnienie od komputera, telefonu)	218	2,79
Nieumiejętność radzenia sobie ze stresem	217	2,78
Niewłaściwe odżywianie	217	2,78
Nieadekwatna samoocena	212	2,71
Słaba motywacja do nauki lub jej brak	210	2,69
Braki w kulturze osobistej (arogancja, zachowania niestosowne)	191	2,44
Wulgaryzacja języka	191	2,44
Niewłaściwy stosunek wobec innych uczniów	185	2,37
Agresja słowna i psychiczna (przezywanie, ośmieszanie, izolowanie)	183	2,34
Nieumiejętność współpracy w grupie	180	2,3
Nieznajomość zasad udzielania pierwszej pomocy	177	2,26
Nieprzestrzeganie zdrowego stylu życia	175	2,24

Niewystarczająca troska o otoczenie	173	2,21
Brak szacunku dla cudzej wartości	171	2,19
Zaburzona hierarchia wartości	168	2,15
Spędzanie czasu wolnego w sposób niesprzyjający rozwojowi	161	2,06
Niewystarczająca dbałość o higienę osobistą	161	2,06
Agresja fizyczna	159	2,03
Lekceważenie norm i zasad obowiązujących w szkole i poza szkołą	158	2,02
Zachowania zagrażające bezpieczeństwu na terenie szkoły	153	1,96
Lekceważenie obowiązków szkolnych (wagary, spóźnienia, brak prac domowych, itp.)	149	1,91
Zachowania zagrażające bezpieczeństwu w drodze do szkoły i ze szkoły, podczas wyjazdów i wycieczek	143	2,83
Cyberprzemoc	113	1,44
Zachowania uczniów niezgodne z prawem (wykroczenia, demoralizacja)	105	1,35
Ryzykowne zachowania w kontaktach z obcymi osobami	105	1,34
Przemoc w rodzinie	100	1,28
Palenie papierosów	91	1,16
Eksperymentowanie ze środkami psychoaktywnymi (alkohol, dopalacze, narkotyki, leki)	86	1,1

Na podstawie powyższych rezultatów można określić najbardziej nasilone obszary problemowe, które są związane z :

- regulacją emocji (nieumiejętność radzenia sobie z trudnymi emocjami, nieumiejętność radzenia sobie ze stresem, niewłaściwe rozładowanie emocji),
- stylem życia (nadużywanie nowoczesnych technologii, niewłaściwe odżywianie, nieprzestrzeganie zdrowego stylu życia, kultura osobista, spędzanie czasu wolnego niesprzyjającego rozwojowi),
- motywacją (nieadekwatna samoocena, słaba lub brak motywacji do nauki).

CZYNNIKI RYZYKA I CZYNNIKI CHRONIĄCE

W każdej grupie i środowisku istnieje określona ilość czynników ochronnych i czynników ryzyka, które wzajemnie wpływają na rozwój jej przedstawicieli. Również w grupie uczniów szkoły podstawowej te dwa rodzaje czynników są możliwe do wyodrębnienia i zaobserwowania. Analiza i umieszczenie ich w programie wychowawczo-profilaktycznym ma na celu zwrócenie szczególnej uwagi na czynniki występujące w środowisku uczniów, z którymi będziemy współpracować oraz przyjęcie postawy, mającej na celu wzmacnianie czynników chroniących rozwój ucznia, a minimalizowanie czynników ryzyka.

CZYNNIKI RYZYKA:

- 1) ZWIĄZANE Z SYTUACJĄ RODZINNĄ: niewłaściwe postawy rodzicielskie (w tym brak zainteresowania problemami dziecka), trudna sytuacja materialna, środowisko społeczne promujące negatywne wzorce zachowań.
- 2) ZWIĄZANE Z GRUPĄ RÓWIEŚNICZĄ: presja grupy, kontakt z grupami, w którym obowiązują normy i zasady nieakceptowane społecznie, podatność na wpływy, naśladownictwo.
- 3) SZKOLNE: kłopoty w nauce, wagary, brak integracji w zespole klasowym, niska motywacja do nauki, niewystarczająca pomoc w nauce
- 4) OSOBOWOŚCIOWE: niska samoocena, brak wiary w siebie, brak odporności na stres, problemy emocjonalne, brak umiejętności radzenia sobie z problemami, poczucie osamotnienia, odrzucenia.

CZYNNIKI CHRONIĄCE:

- 1) ZWIĄZANE Z SYTUACJĄ RODZINNĄ: konsekwencja w działaniach wychowawczych, modelowanie własnym zachowaniem rodziców stylu życia

wolnego od nałogów, wspierający rodzice, zainteresowani dzieckiem, rodzina przekazująca właściwe wartości, stawianie wymagań adekwatnych do możliwości dzieci, prawidłowa pozycja dziecka w rodzinie.

- 2) **ZWIĄZANE Z GRUPĄ RÓWIEŚNICZĄ:** przynależność do grupy o pozytywnym charakterze, świadomość zagrożeń społecznych, umiejętności odpierania presji i nacisków grupy, bogate doświadczenia społeczne.
- 3) **SZKOLNE:** sprawiedliwe, motywujące ocenianie, życzliwi, wspierający nauczyciele, osobisty przykład nauczycieli i innych pracowników szkoły, ciekawe, urozmaicone lekcje, bogata oferta zajęć pozalekcyjnych, jasno sprecyzowane normy postępowania, sukcesy szkolne, indywidualizacja nauczania, prawidłowe relacje w klasie, poczucie bezpieczeństwa w szkole, stwarzanie okazji do działania w różnych obszarach, odpowiednio dobrane programy profilaktyczne.
- 4) **OSOBOWOŚCIOWE:** poczucie własnej wartości, wiara w swoje możliwości, sprecyzowane cele życiowe i dążenie do nich, asertywna postawa, umiejętność radzenia sobie ze stresem i emocjami, zdolność empatii, zinternalizowane normy zachowań, pasje i zainteresowania, ciekawość poznawcza.

ANALIZA DOTYCHCZASOWYCH DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH I PROFILAKTYCZNYCH

W celu określenia profilu potrzeb w obszarach rozwojowych uczniów dokonano diagnozy potrzeb wychowawczych i środowiskowych społeczności szkolnej przy pomocy stworzonego arkusza pomiaru - ankiet: dla nauczycieli i wychowawców klas oraz dla rodziców uczniów.

Zadaniem nauczycieli było określenie aktualnego poziomu, potencjału oraz wizji rozwojowych na temat wszystkich uczniów w czterech sferach rozwojowych (fizycznej, poznawczej, społecznej oraz aksjologicznej). Badanie miało charakter opisowy i zawierało zestaw trzech pytań otwartych:

1. Jaki aktualny poziom w wymienionych sferach osiągnęli uczniowie SP1?
2. Jakie wykazują możliwości do zmiany?
3. Jakie są Państwa zdaniem możliwości rozwoju uczniów w omawianych sferach podczas nauki w naszej szkole?

Badanie zostało przeprowadzone w dniach 11-13 września 2017 r. Ankietę wypełniło 48 nauczycieli (wychowawców i nauczycieli przedmiotowych) oraz specjalistów pracujących z uczniami (pedagog, psycholog, logopeda, terapeuta). Nauczyciele udzielali odpowiedzi na temat uczniów, z którymi prowadzili zajęcia dydaktyczne w ciągu ostatnich lat i prowadzą aktualnie. Wyniki badania przedstawiają table:

	SFERA FIZYCZNA	SFERA POZNAWCZA (emocjonalna, intelektualna)	SFERA SPOŁECZNA	SFERA WARTOŚCI (aksjologiczna, duchowa)
AKTUALNY POZIOM	<p>Poziom sprawności fizycznej został określony jako dobry. Sprawność manualna została określona jako przeciętna. Zróżnicowane tempo pracy uczniów.</p> <p>Uczniowie lubią aktywność fizyczną, są otwarci i chętnie korzystają z proponowanych form rozwoju fizycznego. Istnieją nieliczne przypadki</p>	<p>Oceniono poziom rozwoju sfery poznawczej jako dobry. Istnieją znaczne różnice pomiędzy sferą emocjonalną a intelektualną.</p> <p>Wiele dzieci nie radzi sobie z emocjami i stresem, cechuje je słaba odporność psychiczna. Uczniowie wykazują dojrzałość szkolną.</p>	<p>Większość uczniów przestrzega zasad i norm, obowiązujących w szkole. Potrafi nawiązywać poprawne relacje z innymi uczniami i dorosłymi.</p> <p>Dostrzeżona została jednak niesamodzielność, konfliktowość, nietolerancja oraz brak wrażliwości na potrzeby innych.</p>	<p>Dzieci dobrze znają i rozumieją normy, mają jednak trudności z rozróżnianiem dobra i zła.</p> <p>Nie wszyscy uczniowie potrafią wdrożyć znane normy w życie. Zauważalne są zaburzenia w sferze wartości, dzieci nie są bezinteresowne, dążą do gratyfikacji w formie pochwały lub nagrody. Kierują się presją</p>

	<p>niższej sprawności ruchowej, związanej z chorobą lub innymi dysfunkcjami.</p> <p>Nie wszyscy uczniowie dostrzegają zalety zdrowego trybu życia.</p>		<p>Zauważono również, że niektórzy uczniowie wycofują się z realnego życia społecznego i uciekają w świat wirtualny.</p>	<p>otoczenia i opinią grupy. Wartości wyniesione z domu przenoszą się na postawy dzieci. Uczniowie przeceniają dobra materialne ponad wartości niematerialne.</p>
POTENCJAŁ	<p>Zauważono wysoki potencjał w rozwoju sfery fizycznej. Przy nakładzie pracy ma tendencję wzrostową. Potencjał zauważono w formach aktywności opartych o zabawę i ruch (np. gry zespołowe). Potencjał w sferze fizycznej zależy od środowiska rodzinnego (1 os.)</p>	<p>W obszarze intelektualnym sfery poznawczej zwrócono uwagę na konieczność udzielenia wsparcia celem podniesienia motywacji uczniów do nauki oraz systematycznej pracy. Dostrzega się natomiast u uczniów ciekawość świata.</p> <p>W sferze emocjonalnej ważny jest rozwój zachowań empatycznych oraz bardziej efektywnego radzenia sobie z emocjami i codziennym stresem.</p>	<p>Potrzebne jest stałe przypomnienie norm i zasad oraz samodzielne ich przestrzeganie i uwzględnianie przez nauczycieli.</p> <p>Również zwrócenie uwagi na przestrzeganie zasad kultury osobistej, co warunkuje prawidłowe funkcjonowanie w społeczności.</p>	<p>Potencjał w danej sferze uzależniony jest od środowiska rodzinnego, lokalnego oraz grupy rówieśniczej, która stanowi coraz większą wartość w życiu dorastających uczniów.</p> <p>Potrzebne są konsekwentne oddziaływania ze strony szkoły, służące modelowaniu wartości.</p>
WIZJE ROZWOJOWE	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jest sprawny ruchowo, - jest świadomy swojego ciała i umysłu, - dba o sprawność psychofizyczną <p>umie aktywnie wypoczywać,</p> <ul style="list-style-type: none"> - jest zaangażowany i podejmuje działania mające na celu rozwój sfery fizycznej <p>zna zasady zdrowego trybu życia.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ma bogatą wiedzę dotyczącą różnych dziedzin życia, - osiąga wysokie wyniki w nauce - jest twórczy i kreatywny, - potrafi wykorzystać swój potencjał i rozwijać posiadane talenty, - jest zdolny do osiągania zaplanowanych celów, - świadomy swoich mocnych i słabych stron, - potrafi znosić porażki <p>jest samodzielny, ale potrafi prosić o pomoc, gdy jest to potrzebne,</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie poszukuje informacji i potrafi dzielić się swoją wiedzą, - potrafi radzić sobie ze stresem i trudnymi emocjami, - potrafi nazywać emocje i o nich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna i przestrzega norm społecznych, - jest współpracujący, aktywny i otwarty, - jest samodzielny, potrafi znaleźć się w każdej sytuacji, - jest pomocny, stać go na zachowania empatyczne, altruistyczne, - kieruje się szacunkiem i uczciwością, - nie przecenia dóbr materialnych, bardziej ceni więzi rodzinne oraz wartości niematerialne, - jest współodpowiedzialny za otoczenie, - potrafi nawiązać satysfakcjonujące więzi społeczne nie naruszając intymności innych i nie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi i chce zawsze postąpić właściwie według norm i ogólnie przyjętego przez społeczeństwo systemu wartości, - zawsze odróżnia dobro od zła i ceni wartości niematerialne, związane z więziami rodzinnymi - dostrzega potrzebę czynienia dobra, - jest bezinteresowny i wrażliwy na krzywdę innych (również zwierząt), - jest gotowy nieść pomoc, - jest empatyczny, tolerancyjny i odnosi się z szacunkiem do innych ludzi, - reaguje na niewłaściwe zachowanie innych osób.

		mówić.	pozwalając naruszać własnych granic, - potrafi być asertywny, - jest zaangażowany w życie szkoły i środowiska lokalnego, - w razie potrzeby potrafi zwrócić się po pomoc specjalistów i z niej skorzystać.	
--	--	--------	---	--

Ankieta przeznaczona dla rodziców zawierała jedno pytanie oraz zestaw umiejętności, wiadomości i zdolności w formie twierdzeń. Zadaniem rodziców było określenie które z nich powinno mieć ich dziecko kończąc szkołę podstawową. Ankieta miała charakter anonimowy i została przeprowadzona w trakcie pierwszego zebrania z rodzicami 12.09.2017 r. Udział wzięli obecni rodzice klas I, IV i VII. Łącznie odpowiedzi udzieliło 129 rodziców (46 os. w klasach I, 70 os. w klasach IV oraz 13 os. w klasach VII). Poniższa tabela ukazuje zebrane informacje:

	JAKĄ WIEDZĘ I UMIEJĘTNOŚCI, ZDANIEM PANI/PANA POWINNO POSIADAC DZIECKO, KOŃCZĄC SZKOŁĘ PODSTAWOWĄ?	kl. I (46 os)	kl. IV (70 os)	kl. VII (13 os)
I.	W zakresie zdrowego trybu życia:			
	Znać i praktykować nawyki zdrowego żywienia.	39	61	12
	Posiadać i stosować wiedzę dotyczącą utrzymywania higieny osobistej.	41	53	10
	Posiadać i stosować wiedzę dotyczącą higieny jamy ustnej.	38	49	8
	Mieć podstawowe informacje dotyczące szkodliwości nikotyny.	40	61	9
	Mieć podstawowe informacje dotyczące szkodliwości alkoholu.	39	61	10
	Mieć podstawowe informacje dotyczące szkodliwości narkotyków.	35	59	11
II.	W radzeniu sobie z emocjami:			
	Umiejętność nazywania swoich emocji.	37	57	7
	Umiejętność wyrażania swoich emocji.	37	57	9
	Właściwa reakcja na negatywne emocje innych osób.	38	56	10
	Umiejętność proszenia o pomoc w trudnych dla dziecka sytuacjach.	40	55	10
	Umiejętność znalezienia pomocy w sytuacjach zagrożenia (rodzice, wychowawcy klas).	39	57	10
	Wykształcenie zaufania do specjalistów w sytuacjach zagrożenia (psycholog, pedagog).	29	42	6
III.	Na temat funkcjonowania/życia we współczesnym świecie:			
	Wykształcenie zaufania do instytucji społecznych (np. policja).	33	53	10
	Wrażliwość społeczna (chęć niesienia pomocy osobom potrzebującym, wolontariat).	37	56	9

	Przestrzeganie norm społecznych panujących w danej społeczności (np. przestrzeganie regulaminów szkolnych)	39	57	9
	Wykształcenie zasad kulturalnego zachowania wobec innych osób (kolegów, osób dorosłych).	40	57	11
	Szanowanie inności.	39	49	10
IV.	Wartości, którymi powinno kierować się dziecko po ukończeniu szkoły:			
	Umiejętność odróżnienia dobra od zła.	43	62	11
	Wykształcenie potrzeby czynienia dobra i niesienia pomocy innym.	41	64	12

WYNIKI STATYSTYCZNE		kl. I (46 os) %	kl. IV (70 os) %	kl. VII (13 os) %
I.	W zakresie zdrowego trybu życia:	M = 38,7 84,1 %	M = 57,3 81,9 %	M = 10 76,9 %
	Znać i praktykować nawyki zdrowego żywienia.	84,8	87,1	92,3
	Posiadać i stosować wiedzę dotyczącą utrzymywania higieny osobistej.	89,1	75,7	76,9
	Posiadać i stosować wiedzę dotyczącą higieny jamy ustnej.	82,6	70	61,5
	Mieć podstawowe informacje dotyczące szkodliwości nikotyny.	86,9	87,1	69,2
	Mieć podstawowe informacje dotyczące szkodliwości alkoholu.	84,8	87,1	76,9
	Mieć podstawowe informacje dotyczące szkodliwości narkotyków.	76,1	84,3	84,6
II.	W radzeniu sobie z emocjami:	M = 36,7 79,8 %	M = 54 77,1 %	M = 8,7 66,9 %
	Umiejętność nazywania swoich emocji.	80,4	81,4	53,8
	Umiejętność wyrażania swoich emocji.	80,4	81,4	69,2
	Właściwa reakcja na negatywne emocje innych osób.	82,6	80	76,9
	Umiejętność proszenia o pomoc w trudnych dla dziecka sytuacjach.	86,9	78,6	76,9
	Umiejętność znalezienia pomocy w sytuacjach zagrożenia (rodzice, wychowawcy klas).	84,8	81,4	76,9
	Wykształcenie zaufania do specjalistów w sytuacjach zagrożenia (psycholog, pedagog).	63	60	46,2
III.	Na temat funkcjonowania/życia we współczesnym świecie:	M = 37,6 81,7 %	M = 54,4 77,7 %	M = 9,8 75,4 %
	Wykształcenie zaufania do instytucji społecznych (np. policja).	71,7	75,7	76,9
	Wrażliwość społeczna (chęć niesienia pomocy osobom potrzebującym, wolontariat).	80,43	80	69,2
	Przestrzeganie norm społecznych panujących w danej społeczności (np. przestrzeganie regulaminów szkolnych)	84,8	81,4	69,2
	Wykształcenie zasad kulturalnego zachowania wobec innych osób (kolegów, osób dorosłych).	86,9	81,4	84,6
	Szanowanie inności.	84,8	70	76,9

IV.	Wartości, którymi powinno kierować się dziecko po ukończeniu szkoły:	M = 42 91,3 %	M = 63 90 %	M = 11,5 88,5 %
	Umiejętność odróżnienia dobra od zła.	93,5	88,6	84,6
	Wykształcenie potrzeby czynienia dobra i niesienia pomocy innym.	89,1	91,4	92,3

Najwięcej ankietowanych znalazło się w klasach 4: 70 osób, spośród 93 uczniów, uczęszczających do klas 4 (75,3 %). Uczniów w klasach 1 obecnie jest 81, ankietowanych rodziców było 46 osób, co stanowi 56,8%. Najmniej liczną grupę stanowili rodzice w klasach 7, jednak uczniów tych klas jest również najmniej – 27 osób w klasach 7, ankietowanych rodziców 13 osób (co stanowi zaledwie 48,1 %).

Z uzyskanych wyników można wyciągnąć wniosek, że największą rolę w rozwoju dziecka przywiązują rodzice do sfery duchowej (aksjologicznej). Najwięcej ankietowanych osób we wszystkich klasach zaznaczyło zagadnienia sfery duchowej jako umiejętności konieczne do zdobycia w trakcie nauki w szkole podstawowej. W klasach 1 najwięcej rodziców chciałoby aby ich dziecko potrafiło odróżniać dobro od zła, w klasach starszych natomiast większą uwagę skupili na wykształceniu potrzeby czynienia dobra i niesienia pomocy innym ludziom.

Rodzice klas VII jako równie ważną uznali wiedzę na temat zdrowego odżywiania i umiejętność zastosowania jej w codziennej praktyce. Sfera rozwoju fizycznego była drugim co do częstotliwości zaznaczanych odpowiedzi. Rodzicom zależy aby ich dzieci posiadały wiedzę na temat szkodliwości nikotyny (w klasach młodszych) oraz alkoholu i narkotyków (w klasach starszych).

Duża część rodziców klas 4 (ponad 80%) chciałaby aby pobyt ich dziecka w szkole wykształcił w nim przestrzeganie norm społecznych, ustalonych w społeczności szkolnej (takich jak stosowanie się do regulaminu szkolnego i statutu szkoły) oraz stosowanie się do zasad kulturalnego zachowania wobec innych osób z otoczenia dziecka (zarówno kolegów jak i osób dorosłych). Najwięcej odpowiedzi w sferze społecznej przy tych twierdzeniach zaznaczyli również rodzice klas 1, którym prawie równie mocno zależy na rozwoju poczucia tolerancji i poszanowania dla różnic interpersonalnych ich dzieci.

Najważniejsze umiejętności poznawcze do rozwoju dla rodziców klas 1 i 7 to przede wszystkim umiejętność proszenia o pomoc w sytuacjach dla dziecka trudnych oraz znalezienia pomocy w sytuacji zagrożenia, tym samym umiejętność korzystania ze wsparcia specjalistów (psychologa czy pedagoga szkolnego). Rodzice klas 4 natomiast poza umiejętnością poszukiwania pomocy ze strony autorytetów (wychowawców, rodziców) zwrócili większą uwagę na umiejętności nazywania i wyrażania własnych emocji.

Rodzice mieli również możliwość wpisywania własnych propozycji odpowiedzi z kategorii „Inne” pod każdym z obszarów czterech sfer rozwojowych. Udzielono łącznie 7 dodatkowych samodzielnych odpowiedzi wśród wszystkich badanych rodziców. Własne propozycje podało 2 rodziców w klasach VII, 1 rodzic w klasach IV i 1 rodzic w klasach I.

Poniższa tabela przedstawia udzielone odpowiedzi:

JAKĄ WIEDZĘ I UMIEJĘTNOŚCI, ZDANIEM PANI/PANA POWINNO POSIADAĆ DZIECKO, KOŃCZĄC SZKOŁĘ PODSTAWOWĄ?	
1. W zakresie zdrowego trybu życia.	
Inne:	
kl. I	Obecność sportu w życiu codziennym.

kl. IV	Spory. Mieć podstawowe informacje o pierwszej pomocy.
kl. VII	Zużywanie dużej ilości leków przeciwbólowych. Mieć podstawowe informacje dotyczące szkodliwości wszystkich używek.
2. W radzeniu sobie z emocjami. Inne:	
kl. IV	Bóg.
3. Na temat funkcjonowania/ życia we współczesnym świecie. Inne:	
kl. I	Samodzielne poszukiwanie rozwiązań.
kl. IV	Potrafi znaleźć potrzebne informacje w internecie.
4. Wartości, którymi powinno kierować się dziecko po ukończeniu szkoły. Inne:	
kl. I	Docenienie pracy swojej i innych.
kl. IV	Samodzielność, uczciwość, wiara, cel. Szacunek do prawa i Konstytucji RP.

CHARAKTERYSTYKA SYLWETKI ABSOLWENTA SZKOŁY

Na podstawie uzyskanych w badaniu informacji oraz wzorów zachowań i postaw sformułowanych w szkolnych regulaminach i Statucie Szkoły została zaktualizowana sylwetka Absolwenta Szkoły Podstawowej nr 1 w Nowym Tomyszu.

Absolwent naszej szkoły umie odnaleźć się we współczesnym świecie, przestrzega zasad tolerancji i jest świadomy jej granic (np. nałogi, agresja, krzywdzenie drugiego człowieka, postawy aspołeczne). Skutecznie komunikuje się oraz dąży do dalszego swojego rozwoju, odpowiedzialnie wykorzystując zdobytą wiedzę i umiejętności. Potrafi patrzeć na świat z różnych punktów widzenia i rozumie ludzi posiadających odmienny punkt widzenia. Prowadzi zdrowy styl życia i podejmuje działania prozdrowotne, a także unika zachowań ryzykownych. Racjonalnie broni własnego stanowiska nie naruszając godności adwersarza. Charakteryzuje się kulturą osobistą i okazuje szacunek każdemu człowiekowi. Umie pracować w zespole nie tracąc poczucia własnej indywidualności. Doskonali umiejętność posługiwania się obcymi językami, ale nie zapomina o ćwiczeniu umiejętności sprawnego i poprawnego władania ojczystym językiem.

Cechy absolwenta Szkoły Podstawowej nr 1 w Nowym Tomyszu:

AKTYWNY: posiada zainteresowania i rozwija je na miarę swoich możliwości, ma swoje upodobania jako twórca i odbiorca sztuki, wykazuje się samodzielnością, włącza się w proponowane działania

CIEKAWY ŚWIATA: stara się poszerzać swoje wiadomości korzystając z różnych źródeł, chce się uczyć i dostrzega wartość wiedzy, jest wrażliwy na piękno przyrody (świadomość ekologiczna)

ODPOWIEDZIALNY: umie podejmować działania i przewidywać ich konsekwencje, umie rozwiązywać problemy, cieszy się z sukcesów

i potrafi akceptować porażki, zna swoje słabe strony i potrafi nad nimi pracować, potrafi dokonać samooceny

OTWARTY: łatwo nawiązuje kontakty z rówieśnikami, umie współdziałać w grupie, prezentuje swój punkt widzenia i rozważa poglądy innych, potrafi organizować swoją pracę, szanuje odmienne opinie

OPTYMISTYCZNY: jest pogodny, pozytywnie patrzy na świat, wierzy w siebie, umie odróżniać dobro od zła

PRAWY: cechuje go uczciwość i prawdomówność, zna normy dobrego zachowania się i według nich postępuje, zna symbole narodowe, regionalne i wie jak się wobec nich zachować

TOLERANCYJNY: rozumie, że różnice między ludźmi są czymś naturalnym, jest wrażliwy na potrzeby innych (np. bierze udział w akcjach charytatywnych, jest uczynny itp.), ma właściwy stosunek do świata, poczucie siły, chęć do życia

KRYTYCZNY: selekcjonuje i porządkuje zdobyte informacje, ocenia, ich przydatność do określonego celu

ŚWIADOMY: zna swoją wartość, ma stabilny system wartości, wypełnia swoje obowiązki, zna i respektuje prawa innych

WSPÓŁPRACUJĄCY: rozwiązuje problemy, -umie konstruktywnie krytykować i przyjmować krytykę, docenia pracę, wysiłek, osiągnięcia innych, prowadzi zdrowy styl życia i podejmuje zachowania prozdrowotne

DBA O DOBRE IMIĘ SZKOŁY: reprezentuje szkołę przez udział w konkursach, olimpiadach, zawodach, sportowych, uroczystościach, akcjach społecznych, itp.

Powyższe cechy, umiejętności, postawy oraz informacje zostały następująco zebrane w obszary, dotyczące czterech sfer rozwojowych, które ma za zadanie wspierać szkoła przy pomocy programu wychowawczo-profilaktycznego (sfera fizyczna, poznawcza: emocjonalna i intelektualna, sfera społeczna i sfera duchowa). Cele zostały zróżnicowane pod względem etapu edukacji, na którym znajduje się dziecko w szkole podstawowej. Efekty przedstawione zostały w następujących tabelach:

I etap edukacji: KLASY 1-3

ROZWÓJ FIZYCZNY	ROZWÓJ POZNAWCZY
zna zalety zdrowego trybu życia zna i wykorzystuje w praktyce zasady zdrowego żywienia dba o własną higienę i wygląd zna informacje dotyczące szkodliwości nikotyny i alkoholu potrafi poruszać się bezpiecznie na terenie szkoły, orientuje się w najbliższym środowisku jest sprawny ruchowo i manualnie zna aktywne formy wypoczynku korzysta z proponowanych form rozwoju fizycznego	potrafi zadawać pytania na podstawie odpowiedzi i obserwacji umie formułować proste wnioski skupia uwagę na interesujących go zagadnieniach umie rozpoznać swoje obowiązki (ucznia) wyraża swoje zdanie i komunikuje swoje potrzeby odróżnia prawdę od kłamstwa odróżnia świat fikcji od świata realnego umie korzystać z podstawowych źródeł informacji (czytanka, film, książka) przy pomocy dorosłego gromadzi wiedzę podejmuje próby szukania odpowiedzi z obserwacji otaczającego świata potrafi nazywać odczuwane przez siebie emocje potrafi wyrażać swoje emocje i uczucia w sposób bezpieczny dla siebie i innych potrafi właściwie reagować na negatywne emocje innych ludzi
ROZWÓJ SPOŁECZNY	ROZWÓJ DUCHOWY
umie nawiązywać kontakty z rówieśnikami i osobami dorosłymi	zna i przestrzega ustalonych norm społecznych

uczestniczy w życiu społeczności szkolnej zna i stosuje podstawowe zasady i reguły obowiązujące w kontaktach międzyludzkich wykazuje zainteresowanie najbliższym otoczeniem/ klasą, szkołą, miejscowością szanuje cudzą własność zachowuje się kulturalnie wobec innych używa zwrotów grzecznościowych nie stosuje w swych wypowiedziach wulgarnego słownictwa dostrzega różnorodność świata ludzi ma poszanowanie dla inności potrafi w trudnych sytuacjach korzystać z pomocy specjalistów (psycholog, pedagog szkolny) i instytucji społecznych (policja, straż pożarna)	potrafi odróżnić dobro od zła dostrzega różnorodność środowiska naturalnego i jego piękno docenia zalety dbania o środowisko naturalne (ekologia) szanuje cudzą własność jest gotowy do udzielania pomocy słabszym dba o czystość i estetykę klasy i szkoły przestrzega reguł w grach i zabawach ruchowych potrafi przyznać się do błędu, deklaruje chęć naprawienia szkody w kontaktach z ludźmi jest prawdomówny i uczciwy jest wrażliwy na krzywdę innych (ludzi i zwierząt) potrafi udzielić bezinteresownej pomocy osobom w potrzebie zna symbole państwowe (flaga, hymn, godło) i odnosi się do nich z szacunkiem
--	--

II etap edukacji: KLASY 4-8

ROZWÓJ FIZYCZNY	ROZWÓJ POZNAWCZY
zna zalety zdrowego trybu życia zna i wykorzystuje w praktyce zasady zdrowego żywienia dba o własne zdrowie dba o bezpieczeństwo swoje i innych dba o utrzymywanie higieny osobistej potrafi wskazać działania i środki szkodzące zdrowiu i powstrzymuje się od nich potrafi współpracować z dorosłymi w zakresie troski o swoje zdrowie jest sprawny ruchowo i manualnie zna zalety aktywności fizycznej dba o własną sprawność fizyczną jest świadomy swojego ciała i umysłu zna aktywne formy wypoczynku i z nich korzysta korzysta z proponowanych form rozwoju fizycznego	rozmawia o swoich zainteresowaniach, prezentuje i dzieli się z nimi prezentuje swoją wiedzę i doświadczenia przejawia gotowość szukania odpowiedzi na nurtujące pytania, poszukuje i wykorzystuje informacje z poznanych źródeł wyraża swoje opinie w sposób asertywny przedstawia kryteria, którymi się kieruje potrafi opisać i wartościować różne wytwory, świadomie dokonuje wyboru, selekcyjnie informację ze środków masowego przekazu, ocenia fakty i zdarzenia korzysta z technologii, w sposób bezpieczny porusza się w cyfrowym świecie wykazuje motywację do nauki i rozwoju dostrzega różnice w poglądach swoich i innych, potrafi trwać przy swoich poglądach i rzeczowo ich broni potrafi nazywać swoje emocje i uczucia potrafi wyrażać swoje emocje i uczucia w sposób bezpieczny dla siebie i innych potrafi właściwie reagować na emocje innych potrafi zwrócić się o pomoc w trudnej sytuacji wie, gdzie szukać pomocy w sytuacjach zagrożenia
ROZWÓJ SPOŁECZNY	ROZWÓJ DUCHOWY
umie nawiązywać i podtrzymywać satysfakcjonujące kontakty z rówieśnikami i dorosłymi jest wrażliwy na cierpienie innych dostrzega, rozumie i szanuje odmienność wyglądu, opinii, przekonań, poglądów, pochodzenia i religii współpracuje w grupie	rozumie zasadność istnienia praw i norm, zna i przestrzega ustalonych norm społecznych odróżnia dobro od zła kieruje się potrzebą czynienia dobra potrafi udzielić bezinteresownej pomocy osobom potrzebującym świadomie korzysta z przysługujących mu na terenie szkoły praw,

odnosi się do innych z szacunkiem i uczciwością
nie stosuje w swych wypowiedziach wulgaryzmów
potrafi słuchać wypowiedzi innych
wyraża swoje opinie w sposób asertywny i przedstawia kryteria, którymi się kieruje
uczestniczy w życiu środowiska lokalnego
wykorzystuje możliwości poznania tradycji innych kultur i narodów
wykazuje zainteresowanie życiem szkoły, klasy, społeczności lokalnej
potrafi bronić swojej intymności i nie narusza intymności innych
świadomie uczestniczy w podejmowaniu decyzji grupowych dotyczących klasy, szkoły
wywiązuje się z przyjętych obowiązków wobec szkoły, rodziny i najbliższego otoczenia,
przestrzega norm społecznych, ustalonych w danej społeczności (regulamin szkolny,
status szkoły)
potrafi przewidzieć skutki swoich zachowań w stosunku do innych

preferuje podstawy powszechnie uznawane za właściwe,
przestrzega norm i zasad współdziałania w grupie,
potrafi wykazać samodzielność w indywidualnych zadaniach
jest gotowy do udzielania pomocy słabszym
szanuje wspólną własność,
dba o estetykę szkoły
potrafi przyznać się do błędu, deklaruje chęć naprawienia szkody
w kontaktach z ludźmi jest prawdomówny i uczciwy
dostrzega i rozumie odmienność opinii, przekonań, poglądów i religii
wykazuje zainteresowanie tradycją własnego kraju
angażuje się w życie społeczności lokalnej
zna symbole państwowe (flaga, hymn, godło) i odnosi się do nich z szacunkiem
docenia zalety dbania o środowisko naturalne (ekologia)

STRATEGIA WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNA

Podstawowymi formami działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły są:

- 1) obowiązkowe zajęcia edukacyjne z zakresu kształcenia ogólnego
- 2) dodatkowe zajęcia edukacyjne: zajęcia z języka obcego nowożytnego, innego niż język obcy, nauczany w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych
- 3) zajęcia prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej
- 4) zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych
- 5) zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w szczególności w celu kształtowania ich aktywności i kreatywności
- 6) zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego.

W związku ze zmianą podstawy prawnej, a co za tym idzie zmianą strategii wychowawczej szkoły dochodzi do integracji programu wychowawczego z programem profilaktycznym w jeden wspólny program wychowawczo-profilaktyczny. Wzmocniona zostaje po zmianie wychowawcza rola każdego z nauczycieli, również niepełniących roli wychowawcy klas. Zadania programu więc będą realizowane przez całą społeczność nauczycielską szkoły.

NAJWAŻNIEJSZE UMIEJĘTNOŚCI ROZWIJANE W RAMACH KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO W SZKOLE PODSTAWOWEJ:	OBSZAR ICH PRAKTYCZNEJ REALIZACJI:
<p>sprawne komunikowanie się w języku polskim oraz w językach obcych, w tym występowanie przed publicznością; rozwijanie i doskonalenie umiejętności formułowania myśli i poprawnego wyrażania ich w mowie i piśmie z zastosowaniem rozmaitych form wypowiedzi w zakresie wszystkich dziedzin kształcenia;</p>	<p>Program nauczania przedmiotów obowiązkowych z uwzględnieniem: Ścieżki czytelniczej i multimedialnej Ścieżki ekologicznej i regionalnej Ścieżki prozdrowotnej</p>

<p>efektywne porozumiewanie się w różnych sytuacjach, prezentowanie własnego stanowiska z uwzględnieniem doświadczeń i poglądów innych ludzi;</p>	<p>Ścieżki patriotycznej i obywatelskiej; Zajęcia dodatkowe; Dostosowanie wymagań do indywidualnych potrzeb uczniów; Organizacja i metodyka pracy: sprzyjające tworzeniu atmosfery życzliwości, współpracy, przyjaźni; sprzyjające rozwijaniu samodzielności uczniów, respektowaniu ich prawa do otrzymywania informacji oraz samodzielnego podejmowania niektórych decyzji związanych z nauką szkolną; Postawa i rola nauczyciela / wychowawcy: konsekwentne utrzymywanie kontaktu nauczyciela z uczniami wymiana poglądów szacunek dla opinii wygłaszanych przez uczniów jasne ustalenie i przestrzeganie norm; Działania stałe i okazjonalne z życiem społecznym klasy i szkoły;</p>
<p>poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;</p>	
<p>gotowość do twórczej i naukowej aktywności uczniów oraz zaciekawienie ich otaczającym światem; tworzenie życzliwej atmosfery sprzyjającej podtrzymaniu chęci i gotowości do nauki, świadomemu podejmowaniu coraz trudniejszych zadań, a równocześnie przez ucznia pogody ducha i umiejętności pozytywnego podejścia do świata;</p>	
<p>kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki; rozwijanie aktywności poznawczej, kształtowanie samodzielności w zdobywaniu wiedzy i poczucia autonomii ucznia, jako partnera nauczycieli w procesie nauczania – uczenia się, wdrażania do samodzielnego formułowania wniosków i sądów;</p>	
<p>rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;</p>	
<p>praca w zespole i społeczna aktywność; łączenie aktywności poznawczej z aktywnością społeczną – rozwijanie postawy społecznej poprzez całą działalność szkolną ucznia: indywidualną i w zespole;</p>	
<p>aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju; pobudzanie aktywności twórczej uczniów i kształtowanie umiejętności odbioru zjawisk artystycznych;</p>	
<p>kształtowanie szacunku dla norm obowiązujących w społeczności szkolnej;</p>	
<p>kształtowanie nawyków prozdrowotnych, przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym;</p>	

Najważniejsze cele, wskazane do realizacji będą miały możliwość spełnienia w trakcie poniższych zajęć dla uczniów szkół podstawowych:

WYKAZ ZAJĘĆ OBOWIĄZKOWYCH:		
Klasy 1-3	Klasy 4-6	Klasy 7-8
Edukacja polonistyczna	język polski	Język polski
Język obcy nowożytny	Język obcy nowożytny	Język obcy nowożytny
Edukacja muzyczna	Muzyka	Drugi język obcy nowożytny
Edukacja plastyczna	Plastyka	Muzyka
Edukacja społeczna	Historia	Plastyka
Edukacja przyrodnicza	Przyroda: Geografia Biologia	Historia
Edukacja matematyczna	Matematyka	Wiedza o społeczeństwie
Zajęcia komputerowe	Informatyka	Geografia
Zajęcia praktyczno-techniczne	Technika	Biologia
Wychowanie fizyczne	Wychowanie fizyczne	Chemia
		Fizyka
		Matematyka
		Informatyka
		Wychowanie fizyczne
		Edukacja dla bezpieczeństwa
		Godziny wychowawcze
		Doradztwo zawodowe

MOŻLIWE FORMY ODDZIAŁYWAŃ WYCHOWAWCZYCH:

1) PRZEKAZYWANIE INFORMACJI:
celach, metodach i formach pracy,
normach obowiązujących w szkole i instrumentach służących ich egzekwowaniu,
systemie organizacyjnym szkoły,
programach nauczania, programach wychowawczo-profilaktycznych,
wymaganiach stawianych uczniom,

2) DOSTARCZENIE DOŚWIADCZEŃ:
zachęcanie do aktywności,
stwarzanie możliwości podejmowania różnorodnych działań i zdobywania doświadczeń,
przydzielanie zadań nieobowiązkowych połączonych z oceną,
stawianie ucznia w różnych rolach,
stwarzanie możliwości samooceny

osiągnięciach ucznia,
zasadach współpracy z rodzicami,
zasadach oceniania uczniów,
ofercie pozalekcyjnych zajęć
instytucjach wspierających pracę dydaktyczno-wychowawczą.

3) NAKREŚLENIE PRAW I OBOWIĄZKÓW:

ustalenie praw przysługujących wszystkim osobom w szkole,
określenie norm zachowania w szkole na lekcjach, przerwach i wszystkich uroczystościach i imprezach szkolnych,
określenie konsekwencji odstępowania od przyjętych norm,
egzekwowanie postaw zgodnych z ustalonym prawem.

5) MODELUJĄCA POSTAWA NAUCZYCIELA:

akceptacja zachowań uczniów do granic bezpieczeństwa i przyjętych praw i norm,
uznawanie prawa ucznia do wyrażania własnej opinii,
poszanowanie prywatności i autonomii uczniów,
udzielanie wsparcia przy rozwiązywaniu problemów osobistych,
komunikowanie oparte na jasności i szczerości wypowiedzi
panowanie nad sposobami wyrażania emocji,
indywidualizowanie kontaktów z uczniami,
zgodność postępowania z deklaracjami (konsekwencja),
sprawiedliwość w sądach i decyzjach,
otwartość na propozycje.

7) USTALENIE I PRZESTRZEGANIE KONTRAKTU:

Zawarcie kontraktu umożliwia współdecydowanie uczniów o swoich prawach i obowiązkach.
Kontrakt opiera się i jest uściśleniem praw i norm obowiązujących w szkole, wspólne ustalenie norm obowiązujących w klasie, grupie np. w samorząd, grupy krótkotrwałe. Przyjęcie kontraktu, jako zbioru zasad obowiązujących wszystkich (dzieci i dorosłych).
Kontakt może obejmować takie obszary i zagadnienia, jak np.:
wycieczki,
zawieranie kontraktów indywidualnych
terminy składania prac pisemnych, forma i terminy prac dodatkowych.

proponowanie różnych form spędzania czasu,
włączanie dziecka w planowanie działań zespołowych, analiza efektów tych działań,
stwarzanie możliwości refleksji poprzez informacje zwrotną, rozmowę,
różne formy podsumowań, opisu swoich wrażeń i emocji przez dziecko.

4) OTWARTY DIALOG:

dopuszczenie dyskusji umożliwiającej wypowiedź własnego zdania,
inicjowanie dyskusji,
stwarzanie możliwości prezentacji swoich poglądów, zainteresowań,
dopuszczenie możliwości negocjacji między nauczycielem a uczniem lub grupą uczniów,
udzielanie uczniom odpowiedzi na zadane pytania,
przyjęcie zasady, że nie istnieją tematy tabu.

6) UWZGLĘDNIENIE WOLNEJ WOLI DZIECKA:

Zgoda na podejmowanie przez dziecko decyzji w zakresie własnej aktywności poprzez:
możliwość dokonywania wyborów
aktywności na lekcjach, udział w zajęciach pozalekcyjnych,
ustalaniu tras wycieczek,
udziale w kołach zainteresowań,
podejmowanie zadań,
wyborze przedstawicieli (samorząd uczniowski),
doborze grona przyjaciół,
tematyce zajęć wychowawczych.

ZADANIA PRZEZNACZONE DO REALIZACJI W RAMACH PROGRAMU WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEGO

Lp.	ZADANIA	CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:
1	Poznanie i umiejętność stosowania podstawowych zasad i reguł obowiązujących w kontaktach międzyludzkich.	<ul style="list-style-type: none"> - umie nawiązywać kontakty z rówieśnikami i osobami dorosłymi, - zna formy i zwroty grzecznościowe i je stosuje, - szanuje cudzą własność, - zachowuje się w sposób kulturalny wobec innych,
2	Przyjmowanie odpowiedzialności za własną naukę.	<ul style="list-style-type: none"> - zadaje pytania, - poszukuje informacji, - umie korzystać z podstawowych źródeł informacji (czytanka, książka, film), - potrafi pracować samodzielnie,
3	Kształtowanie umiejętności właściwego zachowania się zarówno w szkole jak i w miejscach publicznych (m.in. w kinie, teatrze, kościele), na szkolnych wycieczkach.	<ul style="list-style-type: none"> - zna korzyści wynikające z przestrzegania dyscypliny, - zna zasady właściwego zachowania się w trakcie seansu w kinie i teatrze, w środkach komunikacji, w kościele, itp. - potrafi dostosować wygląd (strój) do miejsca i panujących okoliczności, w których się znajduje,
4	Dbłość o własne zdrowie i bezpieczeństwo.	<ul style="list-style-type: none"> - zna zalety zdrowego stylu życia, - zna i stosuje w praktyce zasady zdrowego żywienia, - potrafi w sposób kulturalny spożywać posiłki, - dba o higienę osobistą, higienę jamy ustnej i własny wygląd, - jest sprawny ruchowo (na miarę swoich możliwości), - zna i stosuje aktywne formy wypoczynku, - korzysta z proponowanych form aktywności fizycznej,
5	Dbłość o estetykę klasy i szkoły oraz znajdujących się w niej pomocy dydaktycznych.	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie korzysta z pomocy naukowych, - szanuje powierzone pomoce dydaktyczne, - dba o porządek w klasie i na terenie szkoły, - rzetelnie pełni rolę dyżurnego,
6	Bezpieczeństwo uczniów w drodze do szkoły i ze szkoły.	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje się do zasad Regulaminu Przerw Międzykolejnych, - wie na czym polega bezpieczne zachowanie się, - zna zasady ruchu drogowego, - potrafi bezpiecznie poruszać się po ulicy i przejściach dla pieszych,
7	Bezpieczne spędzanie wolnego czasu.	<ul style="list-style-type: none"> - korzysta z form kulturalnego spędzania wolnego czasu, - korzysta z Internetu z zachowaniem zasad bezpieczeństwa, - zna zagrożenia związane z Internetem, - zna aktywne formy wypoczynku i je stosuje, - zna zasady bezpiecznego uprawiania sportu,

8	Uświadomienie uczniom zagrożeń związanych z osobami obcymi.	<ul style="list-style-type: none"> - ma postawę ograniczonego zaufania wobec obcych osób, - potrafi mówić „nie” w sytuacjach grożących swojemu zdrowiu, - jest wrażliwy na możliwość naruszenia jego prywatności i intymności przez inne osoby,
9	Profilaktyka przeciwpożarowa.	<ul style="list-style-type: none"> - jest świadomy niebezpieczeństwa wynikającego z zabawy ogniem, materiałami pirotechnicznymi, rozpalania ogniska w miejscach niedozwolonych, niewłaściwego używania urządzeń elektrycznych oraz zbliżania się do przedmiotów grożących oparzeniem,
10	Rozwijanie umiejętności udzielania pierwszej pomocy.	<ul style="list-style-type: none"> - zna podstawy ratownictwa medycznego, - zna istniejące zagrożenia dla zdrowia, - potrafi bandażować, potrafi zbadać puls, - zna numery alarmowe, - zna podstawowe informacje, jakich należy udzielić w momencie powiadamiania służb ratowniczych, - jest świadomy rozróżnienia sytuacji, w których może samodzielnie pomóc, a w których należy powiadomić dorosłego,
11	Uczenie zdrowego stylu życia.	<ul style="list-style-type: none"> - zna znaczenie szczepień ochronnych i zachowania osobistej higieny, - jest świadomy znaczenia właściwego dostosowania ubioru, - ma postawę ekologiczną, dba o środowisko naturalne, - ma poczucie grupowej odpowiedzialności za utrzymanie czystości w najbliższym otoczeniu,
12	Zapoznanie ze środkami psychoaktywnymi i ich szkodliwością dla zdrowia fizycznego i psychicznego.	<ul style="list-style-type: none"> - jest świadom niebezpieczeństwa wynikającego ze stosowania środków psychoaktywnych, - zna szkodliwe skutki stosowania nikotyny, alkoholu, narkotyków, dopalaczy (fizyczne, psychiczne, społeczne, materialne), - zna powody, dla których młodzi ludzie sięgają po substancje psychoaktywne, - wie czym jest uzależnienie,
13	Wdrażanie zasad i norm panujących w szkole.	<ul style="list-style-type: none"> - zna swoje prawa i obowiązki w szkole, - przestrzega ustalonych zasad i norm, - stosuje się do regulaminu szkolnego, - spędza czas na przerwach w sposób bezpieczny dla siebie i innych, - przestrzega reguł w grach i zabawach,
14	Kształtowanie umiejętności zachowania się wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły.	<ul style="list-style-type: none"> - odnosi się do innych z szacunkiem i uczciwością, - stosuje formy grzecznościowe, - stosuje kulturalny język, - wywiązuje się ze swoich obowiązków, - szanuje pracę wszystkich pracowników szkoły,
15	Kształtowanie pozytywnych relacji między uczniami.	<ul style="list-style-type: none"> - odnosi się do innych osób z szacunkiem i uczciwością, - stosuje kulturalne słownictwo,

		<ul style="list-style-type: none"> - potrafi słuchać wypowiedzi innych, - wyraża swoje opinie w sposób kulturalny i asertywny, - potrafi przewidzieć skutki swoich zachowań wobec innych, - zna informacje na temat zjawiska przemocy rówieśniczej („bullyingu”), - zna negatywne skutki bycia ofiarą przemocy (zarówno psychicznej jak i fizycznej),
16	Zachęcanie do poszukiwania pomocy w trudnych sytuacjach u osób dorosłych.	<ul style="list-style-type: none"> - zna rolę i miejsce przebywania w szkole wychowawcy klasy, dyrektora, pielęgniarki, pedagoga i psychologa szkolnego, - zwraca się po pomoc do innych w trudnych sytuacjach,
17	Promowanie wartości przyjaźni.	<ul style="list-style-type: none"> - zna rolę i wartość przyjaźni w życiu człowieka, - potrafi udzielać pomocy innym i sam z niej korzystać, - jest wrażliwy na potrzeby innych osób, - zawiera znajomości i buduje relacje z rówieśnikami, - szanuje różnorodność świata ludzi,
18	Rozwijanie kompetencji interpersonalnych.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi nazywać własne uczucia i emocje, - potrafi wyrażać własne emocje i uczucia w sposób bezpieczny dla siebie i innych, - potrafi mówić o swoich emocjach innym, - rozpoznaje emocje osób w swoim otoczeniu, - rozumie stany emocjonalne innych osób, - potrafi właściwie reagować na negatywne emocje rówieśników, - zna sposoby radzenia sobie z trudnymi emocjami, rozładowania napięcia emocjonalnego, - zna metody radzenia sobie ze stresem,
19	Rozwijanie umiejętności pracy w grupie.	<ul style="list-style-type: none"> - przestrzega ustalonych zasad pracy grupowej, - potrafi dzielić się swoim zdaniem, podając argumenty, - wyraża swoje potrzeby, - potrafi słuchać wypowiedzi innych, - świadomie uczestniczy w podejmowaniu decyzji grupowych, - zna formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej i je stosuje, - ma postawę pełną zaufania i empatii, - potrafi przyznać się do błędu, winy i naprawić wyrządzoną szkodę, - dostrzega i rozumie odmiennosc opinii, przekonań, poglądów, religii,
20	Kształtowanie poczucia własnej wartości i pozytywnego obrazu samego siebie.	<ul style="list-style-type: none"> - zna swoje słabe i mocne strony, mocne potrafi wykorzystać na swoją korzyść, - rozpoznaje swoje stany emocjonalne i o nich mówi, - potrafi dokonać samooceny,
22	Rozwijanie postaw asertywności.	<ul style="list-style-type: none"> - zna podstawowe informacje na temat asertywności, - wie, kiedy może i kiedy powinien komuś odmówić, - potrafi mówić „nie” w sytuacjach zagrożenia, - potrafi bronić własnego zdania w sposób konstruktywny,
23	Rozwijanie umiejętności radzenia sobie ze stresem.	<ul style="list-style-type: none"> - zna podstawowe informacje na temat stresu,

		<ul style="list-style-type: none"> - potrafi podać przykład sytuacji trudnych, wywołujących napięcie, - zna przyczyny szkodliwości hałasu na zdrowie człowieka, - zna sposoby radzenia sobie z napięciem i ze stresem,
24	Przekazanie informacji na temat pracy policji i straży pożarnej.	<ul style="list-style-type: none"> - wie, czym zajmuje się policja i straż pożarna, - zna numery alarmowe, - wie, w jakich sytuacjach szukać pomocy u funkcjonariuszy służb,
25	Rozwój życiowych wartości.	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie zasadność norm - kieruje się potrzebą czynienia dobra - potrafi udzielić bezinteresownej pomocy osobom w potrzebie - potrafi odróżnić dobro od zła - zna i przestrzega ustalonych zasad - prezentuje się wysoką kulturą osobistą - szanuje wspólną własność - zna wartość przyjaźni, koleżeństwa - toleruje odmienność, różnice interpersonalne osób - odnosi się do każdego z szacunkiem
26	Rozpoznawanie i rozwijanie własnych umiejętności i zdolności.	<ul style="list-style-type: none"> - opowiada o własnych zainteresowaniach, hobby - potrafi wymienić własne mocne strony - prezentuje swoje talenty (muzyczne, plastyczne, sportowe) - skupia uwagę na interesujących go zagadnieniach - rozwija swoje umiejętności poprzez podejmowanie dodatkowych działań (udział w kołach zainteresowań, zajęciach pozalekcyjnych, uroczystościach szkolnych, konkursach, przedstawieniach teatralnych)
27	Rozwój samoświadomości.	<ul style="list-style-type: none"> - nazywa własne emocje, - potrafi właściwie reagować na emocje swoje i innych, - potrafi dokonywać wyborów, - wykazuje motywację do nauki i rozwoju, - dostrzega różnice w poglądach swoich i innych, - potrafi trwać przy swoich poglądach i rzeczowo ich obronić,
28	Wzmacnianie poczucia tożsamości narodowej.	<ul style="list-style-type: none"> - angażuje się w życie społeczności szkolnej i lokalnej, - zna symbole państwowe i odnosi się do nich z szacunkiem, - wykazuje zainteresowanie tradycją własnego kraju, - zna ważne miejsca historyczne (pamięci narodowej) w swoim mieście/ regionie,
29	Przekazanie informacji na temat odpowiedzialności prawnej.	<ul style="list-style-type: none"> - jest świadomy odpowiedzialności w przestrzeganiu prawa, - zna zakres własnej odpowiedzialności karnej, - jest świadomy znaczenia popełnienia przestępstwa, - zna i rozumie pojęcie demoralizacji, przestępczości, - zna rolę prawników (adwokata, prokuratora), - zna informacje na temat zakresu obowiązków sędziego, kuratora sądowego,,

30	Przekazanie informacji na temat problematyki przemocy w rodzinie.	- zna istotę przemocy w rodzinie, nadużywania siły przez osoby dorosłe - zna dostępne formy pomocy w przypadku przemocy domowej (numery telefonów zaufania, Ośrodek Pomocy Społecznej, policja).
----	---	---

Powyższe cele i zadania wychowawczo-profilaktyczne zostały podzielone na działy tematyczne, w ramach których będą realizowane w ciągu roku szkolnego, co kształtuje się następująco:

DZIAŁ I: BEZPIECZEŃSTWO	DZIAŁ II: EMOCJE
1. Bezpieczeństwo w codziennym życiu.	1. Regulacja emocjonalna.
2. Profilaktyka przeciwpożarowa.	2. Empatia.
3. Edukacja prozdrowotna	3. Profilaktyka zachowań agresywnych.
4. Profilaktyka uzależnień.	
DZIAŁ III: ŻYCIE W SPOŁECZEŃSTWIE	DZIAŁ IV: WARTOŚCI
1. Umiejętności interpersonalne.	1. Wartości osobiste.
2. Tolerancja i poszanowanie dla inności.	2. Wartości altruistyczne.
3. Ekologia.	3. Wartości patriotyczne, obywatelskie.

Metody i formy pracy oraz szczegółowe treści zostały dostosowane do wieku rozwojowego i etapu edukacji uczniów. Szczegółowy program wychowawczo-profilaktyczny określa pożądane cele rozwojowe, treści do realizacji oraz metody pracy, osoby odpowiedzialne za ich realizację i termin działania. Program podlega ewaluacji, przeprowadzanej na końcu każdego roku szkolnego. Wnioski będą wdrażana z początkiem kolejnego roku. Następujące tabele zawierają spis zadań, zaplanowanych dla poszczególnych klas:

**FORMULARZE PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO
KLASY I – III**

DZIAŁ I: BEZPIECZEŃSTWO

CEL 1: BEZPIECZEŃSTWO W CODZIENNYM ŻYCIU

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	OBOWIĄZUJĄCE TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Przestrzega zasad bezpieczeństwa w drodze do i ze szkoły.	Przekazanie uczniom informacji związanych z umiejętnością i zasadami bezpiecznego zachowania i ostrożności na drodze. Przekazanie podstawowych wiadomości, dotyczących zasad ruchu drogowego, obowiązujących pieszych oraz rowerzystów. Nauka prawidłowego przejścia przez jezdnię, poruszania się poboczem, chodnikiem. Ćwiczenia praktyczne w terenie, uwzględniające przejścia w różnych miejscach.	Pogadanki dotyczące zasad ruchu drogowego. Prace plastyczne, gazetki ściennie. Spotkanie z funkcjonariuszem policji lub straży miejskiej.	Wychowawca	Cały rok (szczególnie wrzesień)
2. Przestrzega zasad bezpieczeństwa w szkole.	Zapoznanie uczniów z pomieszczeniami szkolnymi. Zapoznanie uczniów z funkcjonowaniem sprzętów. Zapoznanie uczniów ze szkolnym regulaminem oraz regulaminem przerw międzylekcyjnych. Przekazanie uczniom informacji na temat bezpieczeństwa w trakcie różnych zajęć (fizycznych, technicznych).	Rozmowy i dyskusje Obserwacja innych klas, nauczycieli. Dyżury nauczycieli w trakcie przerw.	Wychowawca, Nauczyciele przedmiotowi, nauczyciele świetlicy.	(Szczególnie wrzesień) Cały rok
3. Dbą o estetykę i porządek klasy i szkoły.	Wyznaczenie osób odpowiedzialnych za porządek w klasie (dyżurni). Nawiązanie do bezpieczeństwa wynikającego z zachowania porządku i ładu w czasie wykonywania pracy i korzystania ze sprzętów elektrycznych. Wprowadzenie zasad, dotyczących porządku w trakcie różnych zajęć (np. plastycznych), posiłków.	Pogadanka, rozmowa. Aktywne metody pracy.	Wychowawca, Nauczyciele przedmiotowi.	Okres I
4. Bezpiecznie spędza wolny czas.	Zebrań i zaproponowanie aktywnych i bezpiecznych form wypoczynku i propozycja ciekawych form rozwijania kreatywności, korzystania z możliwości kulturalnych. Dyskusja na temat bezpieczeństwa w trakcie zabaw. Zebranie inf. o bezpieczeństwie w trakcie wyjazdów, wakacji.	Konkursy i prace plastyczne. Pogadanka, dyskusja. Aktywne metody pracy. Scenki dramatyczne.	Wychowawca, nauczyciele świetlicy, funkcjonariusze (policji, straży miejskiej), nauczyciele przedmiotowi.	Cały rok
5. Bezpiecznie korzysta z Internetu.	Zapoznanie z zagrożeniami płynącymi z niewłaściwego korzystania z nowoczesnych technologii. Zebranie możliwych sposobów zabezpieczenia sprzętów. Rozmowy na temat treści dostosowanych do wieku uczniów, informacji, których powinno i nie powinno się udzielać w Internecie. Zagrożenia płynące ze spędzania dużej ilości czasu przy komputerze (zarówno fizyczne, psychiczne i społeczne). Uwrażliwienie rodziców na zagrożenia związane z korzystaniem z Internetu	Aktywne metody pracy. Gazetki ściennie. Zajęcia warsztatowe, komputerowe współpraca z rodzicami. Wydarzenia (np. Dzień Bezpiecznego Internetu).	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, rodzice.	Cały rok

	przez ich dzieci.			
6. Zna zagrożenia związane z obcymi ludźmi.	<p>Kształtowanie postawy ograniczonego zaufania wobec nieznanymi osób.</p> <p>Praktycznie porady dla dzieci, związane z przestrzeganiem przed niebezpieczeństwami, które mogą im grozić ze strony nieznanymi osób.</p> <p>Wyrabianie umiejętności asertywnych w sytuacjach grożących zdrowiu dziecka.</p> <p>Uwrażliwienie na możliwości naruszenia ich prywatności i intymności.</p> <p>Rozmowa o osobistych granicach człowieka.</p> <p>Zagrożenia potencjalnie płynące ze strony osób nieznanymi w Internecie.</p>	<p>Program Profilaktyczny „Cukierki”.</p> <p>Prace plastyczne, gazetki ściennie.</p> <p>Konkurs wiedzy – quiz.</p> <p>Zajęcia warsztatowe, dyskusje.</p>	<p>Wychowawca, funkcjonariusze (policji, straży miejskiej), psycholog szkolny, pedagog szkolny.</p>	Cały rok
CEL 2: PROFILAKTYKA PRZECIWPÓŻAROWA				
Jest świadomy niebezpieczeństw. związanych z pożarem.	<p>Uświadomienie niebezpieczeństwa wynikającego z zabawy ogniem, zapalnikami, materiałami pirotechnicznymi.</p> <p>Poznanie zasad związanych z bezpiecznym rozpalaniem ogniska, używaniem urządzeń elektrycznych.</p> <p>Stworzenie listy przedmiotów grożących oparzeniem.</p>	<p>Wycieczka do Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej lub wizyta przedstawicieli straży pożarnej w szkole</p> <p>Ćwiczenia praktyczne (ewakuacja).</p>	<p>Wychowawca, Przedstawiciel straży Pożarnej.</p>	Okres II
CEL 3: EDUKACJA PROZDROWOTNA				
1. Dbą o własne zdrowie.	<p>Rozmowa na temat zasad i zalet zdrowego stylu życia.</p> <p>Zagrożenia związane z brakiem dbałości o zdrowie.</p> <p>Rola aktywności fizycznej w życiu człowieka.</p> <p>Znaczenie szczepień ochronnych i badań lekarskich.</p> <p>Istota właściwego odżywiania.</p> <p>Przypomnienie numerów alarmowych do kontaktu z pogotowiem ratunkowym.</p>	<p>Konkursy, prace plastyczne</p> <p>Gazetki ściennie</p> <p>Scenki dramatowe</p> <p>Wspólne przygotowanie posiłków</p> <p>Wycieczki</p> <p>Wizyty specjalistów</p> <p>Udział w wydarzeniach sportowych</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny, higienistka, zaproszeni specjaliści, (np. lekarz, dietetyk).</p>	Cały rok
2. Dbą o higienę osobistą.	<p>Przypomnienie zasad higieny osobistej, higieny jamy ustnej, dbania o własny wygląd.</p> <p>Kształtowanie nawyków higienicznych.</p> <p>Kształtowanie kulturalnego spożywania posiłków.</p> <p>Istota dostosowania wyglądu (ubioru) do okoliczności i wydarzenia (np. apele szkolne, wizyta w teatrze).</p>	<p>Konkursy, prace plastyczne.</p> <p>Gazetki ściennie.</p> <p>Aktywne metody pracy.</p> <p>Wizyty specjalistów.</p> <p>Wydarzenia specjalne np. fluoryzacja.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny, higienistka, nauczyciele świetlicy, zaproszeni specjaliści.</p>	Cały rok
CEL 4: PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ				
1. Zna substancje szkodliwe dla zdrowia.	<p>Rozwijanie świadomości dotyczącej szkodliwości stosowania nikotyny, alkoholu.</p> <p>Rozwijanie umiejętności podejmowania osobistych zdrowych wyborów życiowych.</p>	<p>Program Profilaktyczny „Cukierki”.</p> <p>Szkolny Program Profilaktyki „Spójrz Inaczej”.</p> <p>Kampania „Zachowaj Trzeźwy Umysł”.</p> <p>Wydarzenia (np. Dzień Bez Tytoniu).</p>	<p>Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.</p>	Cały rok

DZIAŁ II: EMOCJE

CEL 1: REGULACJA EMOCJONALNA

CELE SZCZEGÓLWE Uczeń:	OBOWIĄZUJĄCE TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Potrafi identyfikować i nazywać swoje podstawowe stany emocjonalne.	<p>Kształtowanie umiejętności rozmawiania o emocjach, identyfikowania aktualnych stanów emocjonalnych.</p> <p>Uczenie rozróżnienia trudnych emocji.</p> <p>Rozwijanie umiejętności przeżywania własnych emocji.</p> <p>Modelowanie własnym zachowaniem umiejętności wyrażania i mówienia o emocjach.</p>	<p>Program Profilaktyczny „Cukierki”.</p> <p>Szkolny Program Profilaktyki „Spójrz Inaczej”.</p> <p>Rozmowa, dyskusja.</p> <p>Praca grupowa.</p> <p>Gazetka ścienna.</p>	<p>Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.</p>	<p>Cały rok</p>
2. Uczy się radzić sobie z własnymi stanami emocjonalnymi.	<p>Kształtowanie umiejętności wyrażania emocji w sposób bezpieczny.</p> <p>Rozwijanie umiejętności rozładowywania napięcia emocjonalnego.</p> <p>Nauka rozpoznawania przyczyn własnej złości, smutku, lęku.</p> <p>Kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem.</p> <p>Kształtowanie umiejętności doświadczania i radzenia sobie z emocjami związanymi z wygraną i przegraną, porażką.</p> <p>Kształtowanie umiejętności przeproszania, przyznania się do błędu, naprawienia szkody.</p>	<p>Szkolny Program Profilaktyki „Spójrz Inaczej”.</p> <p>Pogadanka.</p> <p>Scenki dramatowe.</p> <p>Prace plastyczne.</p> <p>Literatura: książki, czytanki.</p> <p>Opowiadania, bajki terapeutyczne.</p>	<p>Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.</p>	<p>Cały rok</p>

CEL 2: EMPATIA

1. Jest wrażliwy na ludzi dookoła siebie.	<p>Uwrażliwienie na potrzeby innych.</p> <p>Uczenie przyjmowania i udzielania pomocy osobom w potrzebie.</p> <p>Rozwijanie zainteresowania rówieśnikami, wspólnym spędzaniem czasu w grupie, umiejętności zgodnej pracy i zabawy.</p>	<p>Szkolny Program Profilaktyki „Spójrz Inaczej”.</p> <p>Gry i zabawy zespołowe.</p> <p>Scenki dramatowe.</p> <p>Dyskusje.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele, nauczyciele świetlicy.</p>	<p>Cały rok</p>
2. Potrafi zauważać i rozróżniać podstawowe emocje innych ludzi.	<p>Rozwijanie umiejętności identyfikowania i nazywania emocji zauważanych w otoczeniu.</p> <p>Rozwijanie wrażliwości na krzywdę innych osób.</p> <p>Rozwój umiejętności rozmawiania o przeżywanych stanach emocjonalnych.</p>	<p>Szkolny Program Profilaktyki „Spójrz Inaczej”.</p> <p>Filmy edukacyjne.</p> <p>Scenki dramatowe.</p> <p>Rozmowy, pogadanki, dyskusje.</p> <p>Modelowa postawa nauczyciela.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele, nauczyciele świetlicy, pedagog i psycholog.</p>	<p>Cały rok</p>
3. Potrafi właściwie reagować na stany emocjonalne osób ze swojego otoczenia.	<p>Przedstawienie sposobów zachowania i właściwych reakcji w odpowiedzi na negatywne emocje innych ludzi. Rozwijanie umiejętności samodzielnego rozwiązywania konfliktów. Kształtowanie umiejętności przebaczenia.</p>	<p>Gry i zabawy zespołowe.</p> <p>Książki, czytanki.</p> <p>Filmy edukacyjne.</p> <p>Rozmowy.</p>	<p>Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.</p>	<p>Cały rok</p>

CEL 3: PROFILAKTYKA ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH

1. Zna wartość przyjaźni.	<p>Uświadczenie znaczenia przyjaźni w życiu człowieka.</p> <p>Zebranie informacji na temat cech prawdziwego przyjaciela.</p> <p>Uwrażliwienie na potrzeby innych.</p> <p>Budowanie atmosfery zaufania i szacunku.</p> <p>Zebranie informacji na temat zawierania znajomości i podtrzymywania</p>	<p>Prace plastyczne.</p> <p>Lektury szkolne, czytanki.</p> <p>Film, sztuka teatralna.</p> <p>Wydarzenia specjalne (np. Dzień Życzliwości i Pozdrowień).</p>	<p>Wychowawca, Nauczyciele, pedagog szkolny, psycholog szkolny.</p>	<p>Cały rok</p>
----------------------------------	--	---	---	-----------------

<p>2. Wie czym jest złość i że może ona powodować zachowania agresywne.</p>	<p>relacji z rówieśnikami. Kształtowanie umiejętności rozpoznawania przyczyn złości. Przekazanie informacji o tym, jakie są przejawy agresji. Rozmowa o tym, jakie są przyczyny agresji i jak można sobie z nią radzić, gdzie szukać pomocy. Zapoznanie rodziców ze zjawiskiem agresji i przemocy oraz roli rodzicielskiej w ochronie dziecka przed agresywnym zachowaniem. Kształtowanie poczucia zaufania do specjalistów (pedagog, psycholog). Rozmowy o potencjalnych skutkach bycia ofiarą i sprawcą zachowań agresywnych.</p>	<p>Dyskusja. Pogadanki. Spotkania z rodzicami. Zewnętrzne programy profilaktyczne. Odgrywanie scenek dramatycznych. Prace plastyczne.</p>	<p>Wychowawca, pedagog szkolny, psycholog szkolny, zaproszeni specjaliści (np. funkcjonariusze policji).</p>	<p>Cały rok</p>
--	---	--	---	-----------------

DZIAŁ III: ŻYCIE W SPOŁECZEŃSTWIE

CEL 1: UMIEJĘTNOŚCI INTERPERSONALNE

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
<p>1. Zna i przestrzega normy i zasady panujące w szkole.</p>	<p>Zapoznanie uczniów z ich prawami i obowiązkami szkolnymi. Zaprezentowanie obowiązującego regulaminu szkoły, ustalenie wspólnych zasad pracy w klasie i spędzania przerw międzylekcyjnych.</p>	<p>Pogadanka. Praca grupowa. Gazetka ścienna. System nagród i kar. Dyżury nauczycielskie.</p>	<p>Wychowawca, Nauczyciele dyżurujący.</p>	<p>Okres I</p>
<p>2. Do innych odnosi się z szacunkiem i kulturą osobistą.</p>	<p>Kształtowanie kulturalnej postawy wobec osób dorosłych (nauczycieli, pracowników szkoły), osób starszych, osób niepełnosprawnych. Przypomnienie form zwrotów grzecznościowych. Kształtowanie postawy szacunku wobec cudzej własności. Istota stosowania kulturalnego języka i słownictwa.</p>	<p>Pogadanka. Praca grupowa System oceniania zachowania. System nagród i kar. Dyżury nauczycielskie. Konkursy.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, psycholog szkolny, pedagog szkolny, nauczyciele świetlicy.</p>	<p>Cały rok</p>
<p>3. Nawiązuje pozytywne relacje z rówieśnikami, potrafi pracować w grupie.</p>	<p>Kształtowanie kulturalnej postawy wobec rówieśników, zasad wspólnej zabawy. Kształtowanie postawy współpracy w grupie, umiejętności słuchania, wyrażania własnego zdania. Uczenie poprawnych warunków komunikacji. Monitorowanie sposobu komunikowania się uczniów w trakcie pracy i zabawy.</p>	<p>Program Profilaktyczny „Cukierki”. Szkolny Program Profilaktyki „Spójrz Inaczej”. Zabawy i gry zespołowe. Prace grupowe. Gry i zabawy integracyjne. Rozmowy, pogadanki.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele, psycholog i pedagog, nauczyciele świetlicy.</p>	<p>Cały rok</p>

4. Potrafi poszukiwać i skorzystać z pomocy w trudnych sytuacjach.	<p>Kształtowanie umiejętności mówienia o problemach, trudnościach.</p> <p>Kształtowanie umiejętności zgłaszania się po pomoc do osób dorosłych (higienistka, pedagog, psycholog).</p> <p>Kształtowanie postawy otwartej na przyjmowanie pomocy specjalistów i zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób z trudnościami.</p> <p>Poznanie numerów alarmowych i sytuacji, w których należy zgłosić się po pomoc służb.</p>	<p>Program Profilaktyczny „Cukierki”.</p> <p>Dyskusja. Pogadanka. Quiz. Gazetka ścienna. Wycieczka po szkole (gabinet logopedy, higienistki, pedagoga i psychologa). Wizyty specjalistów. Gry i zabawy integracyjne.</p>	Wychowawca, nauczyciele, pedagog, psycholog, zaproszeni goście.	Okres II
CEL 2: TOLERANCJA I POSZANOWANIE DLA INNOŚCI				
1. Dostrzega różnorodność świata ludzi.	<p>Rozmowy o różnorodności świata ludzi, różnicach indywidualnych w wyglądzie, pochodzeniu, umiejętnościach, tempie pracy, itp.</p> <p>Kształtowanie otwartej postawy zaciekawienia względem różnic indywidualnych.</p> <p>Rozwijanie potrzeby zawierania relacji koleżeńskich bez względu na posiadane wartości materialne, kierowanie się możliwościami i cechami niematerialnymi.</p>	<p>Dyskusja. Pogadanka. Obserwacja. Film, scenki dramatowe. Gazetka ścienna. Konkursy.</p>	Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
2. Ma poszanowanie dla inności osób.	<p>Kształtowanie postawy tolerancyjnej względem trudności innych osób, ich chorób, niepełnosprawności, odmienności pochodzenia.</p> <p>Kształtowanie postawy szacunku względem każdego człowieka.</p> <p>Modelowanie postawy tolerancji i szacunku.</p>	<p>Dyskusja. Pogadanka. Film, bajka. Scenki dramatowe. Gazetka ścienna. Prace grupowe.</p>	Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
CEL 3: EKOLOGIA				
1. Prezentuje postawę proekologiczną.	<p>Kształtowanie poczucia odpowiedzialności za środowisko naturalne.</p> <p>Przekazywanie wiedzy na temat możliwości dbania o środowisko.</p> <p>Przekazywanie i przypomnienie informacji na temat zalet dbania o środowisko naturalne.</p> <p>Przekazanie informacji na temat poprawnego segregowania odpadów.</p>	<p>Pogadanka, rozmowa. Filmy edukacyjne, gazetki ścienna. Wydarzenia specjalne (np. Dzień dla Ziemi, Sprzątanie świata). Segregacja odpadów. Wycieczki. Spotkania ze specjalistami (np. leśniczy).</p>	Wychowawca, nauczyciele, zaproszeni goście.	Cały rok
DZIAŁ IV: WARTOŚCI				
CEL 1: ROZWÓJ WARTOŚCI OSOBISTYCH				
CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Ma pozytywną samoocenę.	<p>Rozwijanie poczucia własnej wartości.</p> <p>Zachęcanie do rozwijania własnych talentów, zdolności, umiejętności.</p> <p>Kształtowanie umiejętności mówienia o swoich osiągnięciach, prezentowania, umiejętności, talentów</p>	<p>Konkursy. Indywidualne rozmowy. Proponowane zajęcia pozalekcyjne. Obserwacja.</p>	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi,	Cały rok

		Przedstawienia teatralne.	pedagog szkolny.	
2. Jest odpowiedzialny za swoje działanie.	Kształtowanie postawy odpowiedzialności za swoje osiągnięcia. Wspieranie motywacji do nauki. Uczenie umiejętności przyznania się do błędu, przyjęcie odpowiedzialności za własną winę i naprawienia szkody. Rozwijanie umiejętności dokonywania wyborów i przyjmowania odpowiedzialności za ich skutki.	Pogadanki, rozmowy. System pochwał i nagan. System oceniania. Rozmowy indywidualne.	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny, psycholog szkolny.	Cały rok
CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI ALTRUISTYCZNYCH				
1. Odróżnia dobro od zła.	Kształtowanie postawy prospołecznej, czynienia dobra, uprzejmości, dzielenia się z innymi, wzajemnej pomocy, uczciwości, koleżeństwa.	Rozmowy, pogadanki. Modelowa postawa nauczyciela.	Wychowawca	Cały rok
2. Potrafi udzielić bezinteresownej pomocy.	Kształtowanie postawy altruistycznej, otwartej na potrzeby innych osób. Kształtowanie wrażliwości na krzywdę ludzi i zwierząt. Zachęcanie do włączania się w akcje charytatywne, zbiórki żywności, odzieży, zabawek dla potrzebujących. Rozwijanie wiedzy na temat zalet działalności wolontariackiej.	Dyskusja. Modelowa postawa nauczyciela. Wycieczki. (np. do schroniska dla bezdomnych zwierząt).	Wychowawca	Cały rok
CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI OBYWATELSKICH				
1. Angażuje się w życie społeczności.	Zachęcanie i rozwijanie potrzeby uczestniczenia w życiu społeczności szkolnej i lokalnej, angażowania się w proponowane aktywności, wydarzenia. Rozwijanie zainteresowania najbliższym otoczeniem (klasą, szkołą, miejscowością, regionem).	Organizacja imprez szkolnych. Święta i wydarzenia specjalne. Konkursy. Gazetka ścienna.	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny.	Cały rok
2. Szanuje wartości patriotyczne.	Kształtowanie umiejętności właściwego zachowania wobec symboli narodowych. Wspieranie zainteresowania tradycją kraju i regionu. Rozwijanie znajomości ważnych miejsc historycznych w regionie i kraju.	Rozmowy. Apele okazjonalne. Modelowa postawa wychowawcy. Wycieczki krajoznawcze.	Wychowawca	Cały rok

KLASY IV

DZIAŁ I: BEZPIECZEŃSTWO

CEL 1: BEZPIECZEŃSTWO W CODZIENNYM ŻYCIU

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	OBOWIĄZUJĄCE TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Przestrzega zasad bezpieczeństwa w drodze do i ze szkoły.	Dyskusja na temat potrzeby dyscypliny i współpracy oraz zasad bezpieczeństwa. Powtórzenie podstawowych wiadomości, dotyczących zasad ruchu drogowego, obowiązujących pieszych oraz rowerzystów.	Rozmowy. Dyskusje, komunikaty. Spotkanie z funkcjonariuszem policji lub straży miejskiej.	Wychowawca	Cały rok
2. Przestrzega zasad bezpieczeństwa w szkole.	Przypomnienie zasad bezpiecznego korzystania ze sprzętów i pomieszczeń szkolnych. Przypomnienie uczniom zasad szkolnego regulaminu oraz regulaminu przerw międzylekcyjnych. Dyżury uczniów na korytarzach w trakcie przerw międzylekcyjnych.	Rozmowy i dyskusje. Obserwacja innych klas, nauczycieli. Dyżury nauczycieli w trakcie przerw.	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, nauczyciele świetlicy.	(Szczególnie wrzesień) Cały rok
3. Dbą o estetykę i porządek klasy i szkoły.	Wyznaczenie osób odpowiedzialnych za porządek w klasie (klasowi dyżurni). Nawiązanie do bezpieczeństwa wynikającego z zachowania porządku i ładu w czasie wykonywania pracy i korzystania ze sprzętów elektrycznych. Przypomnienie zasad, dotyczących porządku w trakcie różnych zajęć (np. plastycznych), posiłków. Zachęcanie do zaangażowania w wystrój klasy, zadbania o estetykę wspólnej przestrzeni.	Pogadanka, rozmowa. Aktywne metody pracy. Ustalenie porządku dyżurów. Gazetki ścienne. Pomoce naukowe.	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi.	Okres I
4. Bezpiecznie spędza wolny czas.	Rozwijanie aktywności ruchowej – zajęcia sportowe na terenie szkoły. Nawiązanie do zasad bezpieczeństwa w trakcie uprawiania sportów. Zachęcanie do aktywnych i bezpiecznych form wypoczynku. Proponowanie ciekawych form rozwijania kreatywności, korzystania z możliwości kulturalnych, rozmowa o wartościach kulturalnych. Rozmowy na temat niebezpieczeństwa wynikającego z zabaw w nieodpowiednich miejscach (na zamrzniętych akwenach wodnych, przy ruchliwej ulicy, na budowach).	Konkursy i prace plastyczne. Pogadanka, dyskusja. Aktywne metody pracy.	Wychowawca, nauczyciele świetlicy, funkcjonariusze (policji, straży miejskiej), nauczyciele przedmiotowi.	Cały rok
5. Bezpiecznie korzysta z Internetu.	Rozmowa na temat różnic pomiędzy światem realnym a wirtualnym. Rozmowa na temat niewłaściwego korzystania z nowoczesnych technologii. Zebranie możliwych sposobów zabezpieczenia sprzętów przed wirusami komputerowymi, niechcianymi użytkownikami (login, hasła, programy antywirusowe). Dyskusja na temat ważności treści dostosowanych do wieku (strony internetowe przeznaczone dla dzieci, gry komputerowe odpowiednie dla wieku, filmy z ograniczeniami wiekowymi). Zagrożenia płynące ze spędzania dużej ilości czasu przy komputerze (zarówno fizyczne, psychiczne i społeczne).	Zajęcia warsztatowe, komputerowe. Aktywne metody pracy. Gazetki ścienne. Współpraca z rodzicami. Warsztaty dla rodziców. Wydarzenia (np. Dzień Bezpiecznego Internetu).	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, rodzice.	Cały rok

	Uwrażliwienie rodziców na zagrożenia związane z korzystaniem z Internetu przez ich dzieci oraz ze spędzaniem dużej ilości czasu w wirtualnym świecie.			
CEL 2: PROFILAKTYKA PRZECIWOŻAROWA				
1. Jest świadomy niebezpieczeństw związanych z pożarem.	Uświadomienie niebezpieczeństwa wynikającego z zabawy ogniem, zapalkami, materiałami pirotechnicznymi. Poznanie zasad związanych z bezpiecznym rozpalaniem ogniska, prądem, używaniem urządzeń elektrycznych. Uwrażliwienie na kontakt z przedmiotami grożącymi oparzeniem.	Wycieczka do Komendy Powiatowej, Państwowej Straży Pożarnej lub wizyta przedstawicieli straży pożarnej w szkole. Ćwiczenia praktyczne (szkolna droga ewakuacyjna).	Wychowawca, przedstawiciel straży pożarnej.	Okres II
CEL 3: EDUKACJA PROZDROWOTNA				
1. Dbą o własne zdrowie i o higienę osobistą.	Przypomnienie zasad, dotyczących zdrowego żywienia, higieny, dbania o wygląd, zdrowie. Rola aktywności fizycznej w życiu człowieka. Znaczenie szczepień ochronnych i badań lekarskich, zapobieganie chorobom zakaźnym. Kształtowanie kulturalnego spożywania posiłków. Kształtowanie grupowej odpowiedzialności za utrzymanie czystości w najbliższym otoczeniu. Kształtowanie nawyków higienicznych. Istota dostosowania wyglądu (ubioru) do okoliczności i wydarzenia (np. apele szkolne, wizyta w teatrze).	Konkursy, prace plastyczne. Gazetki ścienne. Scenki dramatowe. Wspólne przygotowanie posiłków. Wycieczki. Wizyty specjalistów. Udział w wydarzeniach sportowych.	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny, zaproszeni specjaliści, (np. lekarz, dietetyk) higienistka.	Cały rok
CEL 4: PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ				
1. Zna substancje szkodliwe dla zdrowia.	Rozwijanie świadomości dotyczącej szkodliwości stosowania nikotyny, alkoholu, narkotyków. Rozwijanie umiejętności podejmowania osobistych zdrowych wyborów życiowych.	„Program Domowych Detektywów”. Konkursy. Prace plastyczne. Pogadanka. Wydarzenia (np. Dzień Bez Tytoniu).	Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny specjaliści (np. lekarz).	II okres
2. Zna sposoby spędzania wolnego czasu bez potrzeby sięgania po używki.	Rozwijanie umiejętności kulturalnego spędzania czasu. Uczenie racjonalnego zarządzania własnym czasem i odpoczynkiem. Zachęcanie do aktywności ruchowej. Uświadomienie niebezpieczeństw wynikających z nadmiernego korzystania z nowoczesnych technologii, przebywania w świecie wirtualnym. Rozwijanie umiejętności zachowania asertywnego: Podstawowe informacje na temat asertywności (czym jest, na czym polega). Rozmowa o tym kiedy należy i kiedy warto być asertywnym. Praktyczna nauka mówienia „nie”.	„Program Domowych Detektywów”. Kampania „Zachowaj Trzeźwy Umysł”. Aktywne metody pracy. Warsztaty kreatywności. Rozmowy. Gazetki ścienne. Prace plastyczne.	Wychowawca, możliwość konsultacji z psychologiem i pedagogiem szkolnym.	II okres

DZIAŁ II: EMOCJE

CEL 1: REGULACJA EMOCJONALNA

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	OBOWIĄZUJĄCE TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Potrafi identyfikować i nazywać swoje stany emocjonalne.	<p>Kształtowanie umiejętności rozmawiania o emocjach, identyfikowania aktualnych stanów emocjonalnych.</p> <p>Uczenie rozróżnienia trudnych emocji.</p> <p>Rozwijanie umiejętności przeżywania własnych emocji.</p> <p>Modelowanie własnym zachowaniem umiejętności wyrażania i mówienia o emocjach.</p> <p>Rozmowa o trudnych uczuciach (np. zazdrość, poczucie winy) oraz ich wpływie na funkcjonowanie i zachowanie człowieka.</p>	<p>Rozmowa, dyskusja.</p> <p>Konkursy.</p> <p>Praca grupowa.</p> <p>Prace plastyczne.</p> <p>Film, czytanki.</p> <p>Gazetka ścienna.</p>	<p>Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.</p>	<p>Cały rok</p>
2. Potrafi radzić sobie z własnymi stanami emocjonalnymi.	<p>Kształtowanie umiejętności wyrażania emocji w sposób bezpieczny.</p> <p>Rozwijanie umiejętności rozładowywania napięcia emocjonalnego.</p> <p>Nauka rozpoznawania przyczyn własnej złości, smutku, lęku.</p> <p>Kształtowanie umiejętności doświadczania i radzenia sobie z emocjami związanymi z wygraną i przegraną, porażką.</p> <p>Kształtowanie umiejętności przeproszenia, przyznania się do błędów, naprawienia szkody.</p>	<p>Pogadanka.</p> <p>Aktywne formy pracy.</p> <p>Scenki dramatyczne.</p> <p>Ćwiczenia warsztatowe.</p> <p>Prace plastyczne.</p> <p>Literatura: książki, czytanki, Opowiadania, bajki terapeutyczne.</p>	<p>Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.</p>	<p>Cały rok</p>
3. Rozwija umiejętność radzenia sobie ze stresem.	<p>Rozmowa na temat podstawowych wiadomości o stresie i trudnych sytuacjach, które mogą wywoływać napięcie.</p> <p>Przedstawienie warunków wpływających na złe samopoczucie (relacje z innymi, kłamstwo, czynniki zewnętrzne – hałas)</p> <p>Skuteczne sposoby radzenia sobie ze stresem i rozładowywania napięcia.</p> <p>Stres motywujący i demotywujący, jakie są różnice?</p> <p>Rozwijanie umiejętności przewartościowania trudnych sytuacji w szansę.</p>	<p>Dyskusja</p> <p>Pogadanka</p> <p>Prace plastyczne</p> <p>Praca grupowa</p>	<p>Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.</p>	<p>Cały rok</p>

CEL 2: EMPATIA

1. Jest wrażliwy na ludzi dookoła siebie.	<p>Uwrażliwienie na potrzeby innych.</p> <p>Uczenie przyjmowania i udzielania pomocy osobom w potrzebie.</p> <p>Rozwijanie zainteresowania rówieśnikami, wspólnym spędzaniem czasu w grupie, umiejętności zgodnej pracy i zabawy.</p>	<p>Aktywne metody pracy.</p> <p>Gry i zabawy zespołowe.</p> <p>Scenki dramatyczne.</p> <p>Dyskusje.</p> <p>Zabawy integracyjne.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele, nauczyciele świetlicy.</p>	<p>Cały rok</p>
2. Potrafi zauważać i rozróżniać emocje innych ludzi.	<p>Rozwijanie umiejętności identyfikowania i nazywania emocji zauważanych w otoczeniu.</p> <p>Rozwijanie wrażliwości na krzywdę innych osób.</p> <p>Rozwój umiejętności rozmawiania o przeżywanych stanach emocjonalnych.</p>	<p>Filmy edukacyjne.</p> <p>Scenki dramatyczne.</p> <p>Rozmowy, pogadanki, dyskusje.</p> <p>Modelowa postawa nauczyciela.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele, nauczyciele świetlicy, pedagog i psycholog.</p>	<p>Cały rok</p>

<p>3. Właściwie reaguje na stany emocjonalne osób ze swojego otoczenia.</p>	<p>Przedstawienie sposobów zachowania i właściwych reakcji w odpowiedzi na negatywne emocje innych ludzi. Rozwijanie umiejętności samodzielnego rozwiązywania konfliktów. Kształtowanie umiejętności przyjmowania przepraszy, przebaczenia, pogodzenia się.</p>	<p>Gry i zabawy zespołowe. Książki, czytanki. Filmy edukacyjne. Rozmowy.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele, pedagog i psycholog.</p>	<p>Cały rok</p>
<p>CEL 3: PROFILAKTYKA ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH</p>				
<p>1. Zna wartość przyjaźni.</p>	<p>Przypomnienie warunków kulturalnej i poprawnej komunikacji oraz czynników zakłócających komunikację i wzajemne zrozumienie. Uświadomienie znaczenia przyjaźni w życiu człowieka. Zebranie informacji na temat cech prawdziwego przyjaciela. Uwrażliwienie na potrzeby innych. Budowanie atmosfery zaufania i szacunku. Rozmowa o zaufaniu – czym jest, co warto wiedzieć? Zebranie informacji na temat zawierania znajomości i podtrzymywania relacji z rówieśnikami.</p>	<p>Prace plastyczne. Lektury szkolne, czytanki. Film, sztuka teatralna. Wydarzenia specjalne (np. Dzień Życzliwości i Pozdrowień).</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele, pedagog szkolny, psycholog szkolny.</p>	<p>Cały rok</p>
<p>2. Wie czym jest agresja i przemoc i co może je powodować.</p>	<p>Powtórzenie czym jest agresja, jakie są przejawy agresji. Rozmowa o tym, jakie są przyczyny agresji rówieśniczej i jak można sobie z nią radzić, gdzie szukać pomocy. Zapoznanie rodziców ze zjawiskiem agresji i przemocy oraz roli rodzicielskiej w ochronie dziecka przed agresywnym zachowaniem. Kształtowanie poczucie zaufania do specjalistów (pedagog, psycholog).</p>	<p>Dyskusja. Pogadanki. Spotkania z rodzicami. Odgrywanie scenek dramatycznych. Prace plastyczne.</p>	<p>Wychowawca, pedagog szkolny, psycholog szkolny, zaproszeni specjaliści (np. policjant).</p>	<p>Cały rok</p>
<p>3. Wie, że wszelkie zjawiska przemocy są naruszeniem dóbr i praw człowieka.</p>	<p>Zapoznanie z konwencją praw dziecka. Przekazanie informacji o pracy policji. Rozróżnienie czym jest agresja i przemoc, jakie są formy przemocy (psychiczna, fizyczna, materialna). Rozmowy o przyczynach i skutkach bycia ofiarą i sprawcą przemocy.</p>	<p>Pogadanka. Dyskusja. Wycieczka na komisariat policji.</p>	<p>Wychowawca. Możliwość konsultacji, z psychologiem, pedagogiem, funkcjonariusz policji.</p>	<p>Cały rok</p>

DZIAŁ III: ŻYCIE W SPOŁECZEŃSTWIE

CEL 1: UMIEJĘTNOŚCI INTERPERSONALNE

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALN E OSOBY	TERMIN
1. Zna i przestrzega normy i zasady panujące w szkole.	Przypomnienie uczniom ich praw i obowiązków szkolnych. Przypomnienie obowiązującego regulaminu szkoły, ustalenie wspólnych zasad pracy w klasie i spędzania przerw międzylekcyjnych. Zawarcie kontraktu z uczniami i monitorowanie jego przestrzegania.	Pogadanka. Praca grupowa. Gazetka ścienna. System nagród i kar. Dyżury nauczycielskie.	Wychowawca, nauczyciele dyżurujący.	Okres I
2. Do innych odnosi się z szacunkiem i kulturą osobistą.	Kształtowanie kulturalnej postawy wobec osób dorosłych (nauczycieli, pracowników szkoły), osób starszych, osób niepełnosprawnych. Przypomnienie form zwrotów grzecznościowych. Kształtowanie postawy szacunku wobec cudzej własności. Istota stosowania kulturalnego języka i słownictwa.	Pogadanka. Praca grupowa. System oceniania zachowania. System nagród i kar. Dyżury nauczycielskie. Konkursy.	Wychowawca nauczyciele przedmiotowi, psycholog szkolny, pedagog szkolny, nauczyciele świetlicy.	Cały rok
3. Nawiązuje i utrzymuje pozytywne relacje z rówieśnikami.	Kształtowanie kulturalnej postawy wobec rówieśników, zasad wspólnej pracy i spędzania wolnego czasu. Kształtowanie umiejętności wyrażania własnego zdania.	Regulamin klasowy. Zabawy i gry zespołowe. Prace grupowe. Zadania integrujące. Konkursy.	Wychowawca, nauczyciele, psycholog i pedagog, nauczyciele świetlicy.	(Zasady: I Okres) Cały rok
4. potrafi współpracować w grupie.	Kształtowanie postawy współpracy w grupie: ustanawianie reguł grupowych, sposoby komunikowania się (bariery komunikacyjne).	Rozmowy, pogadanki.		
4. Potrafi poszukiwać i skorzystać z pomocy w trudnych sytuacjach.	Kształtowanie umiejętności mówienia o problemach, trudnościach. Kształtowanie umiejętności zgłaszania się po pomoc do osób dorosłych (wychowawca, pedagog, psycholog). Kształtowanie postawy otwartej na przyjmowanie pomocy specjalistów i zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób z trudnościami. Poznanie numerów alarmowych i sytuacji, w których należy zgłosić się po pomoc służb ratunkowych.	Dyskusja. Pogadanka. Quiz. Gazetka ścienna. Wizyty specjalistów. Gry i zabawy integracyjne.	Wychowawca, nauczyciele, pedagog, psycholog, zaproszeni goście.	Okres II
CEL 2: TOLERANCJA I POSZANOWANIE DLA INNOŚCI				
1. Dostrzega różnorodność świata ludzi.	Rozmowy o różnorodności świata ludzi, różnicach indywidualnych w wyglądzie, pochodzeniu, umiejętnościach, tempie pracy, itp. Kształtowanie otwartej postawy względem różnic indywidualnych.	Dyskusja. Obserwacja. Film, scenki dramatyczne. Gazetka ścienna.	Wychowawca, psycholog, pedagog szkolny.	Cały rok

2. Ma poszanowanie dla inności osób.	Kształtowanie postawy tolerancyjnej względem różnic, prezentowanych trudności innych osób, ich chorób, niepełnosprawności, odmienności pochodzenia. Kształtowanie postawy szacunku względem każdego człowieka. Modelowanie postawy tolerancji i szacunku. Kształtowanie postawy równego traktowania i sprawiedliwości bez względu na rasę, płeć.	Pogadanka, rozmowa. Dyskusja. Film. Scenki dramowe. Gazetka ścienna. Prace grupowe.	Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
CEL 3: EKOLOGIA				
Prezentuje postawę proekologiczną.	Rozmowa na temat wpływu zanieczyszczeń na życie ludzi, zwierząt i roślin. Kształtowanie poczucia osobistej odpowiedzialności za środowisko. Przekazywanie wiedzy na temat możliwości dbania o środowisko. Przypomnienie informacji na temat zalet dbania o środowisko. Przekazanie informacji na temat poprawnego segregowania odpadów. Rozwijanie potrzeby dbania o porządek i czystość otaczającego nas świata.	Prace plastyczne (np. z odpadów). Pogadanka, rozmowa. Filmy edukacyjne, gazetki ścienna. Wydarzenia specjalne (np. Dzień dla Ziemi, Sprzątanie świata). Wycieczki, rajdy, segregacja odpadów. Spotkania ze specjalistami (np. leśniczy).	Wychowawca, nauczyciele, zaproszeni goście.	Cały rok
DZIAŁ IV: WARTOŚCI				
CEL 1: ROZWÓJ WARTOŚCI OSOBISTYCH				
CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Ma pozytywną samoocenę.	Rozwijanie poczucia własnej wartości, skuteczności, sprawczości. Zachęcanie do rozwijania własnych talentów, zdolności, umiejętności. Kształtowanie umiejętności mówienia o swoich osiągnięciach, prezentowania własnych talentów. Potrafi dokonać samooceny, ocenić własne osiągnięcia i zachowanie.	Konkursy. Indywidualne rozmowy. Proponowane zajęcia pozalekcyjne. Obserwacja. Przedstawienia teatralne.	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny.	Cały rok
2. Jest odpowiedzialny za swoje działanie	Kształtowanie postawy odpowiedzialności za swoje osiągnięcia. Wspieranie motywacji do nauki, rozwijania umiejętności i pogłębiania posiadanej wiedzy. Uczenie umiejętności przyznania się do błędu, przyjęcie odpowiedzialności za własną winę i naprawienia szkody. Kształtowanie umiejętności samodzielnego podejmowania wyborów i decyzji, umiejętności samodzielnego myślenia i nie poddawania się presji grupy. Kształtowanie umiejętności przyjmowania odpowiedzialności za skutki własnych decyzji.	Pogadanki, rozmowy. System pochwał i nagan. System oceniania. Rozmowy indywidualne.	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny, psycholog szkolny.	Cały rok

CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI ALTRUISTYCZNYCH

1. Odróżnia dobro od zła.	Kształtowanie postawy prospołecznej, czynienia dobra, uprzejmości, dzielenia się z innymi, wzajemnej pomocy, uczciwości, koleżeństwa.	Rozmowy. Pogadanki. Modelowa postawa nauczyciela.	Wychowawca	Cały rok
2. Potrafi udzielić bezinteresownej pomocy.	Kształtowanie postawy altruistycznej, otwartej na potrzeby innych. Kształtowanie wrażliwości na krzywdę ludzi i zwierząt. Zachęcanie do włączania się w akcje charytatywne, zbiórki żywności, odzieży, zabawek dla potrzebujących, wykonanie kartek świątecznych. Rozwijanie wiedzy na temat zalet działalności wolontariackiej.	Dyskusja, pogadanka. Modelowa postawa nauczyciela. Wycieczki (np. do schroniska dla bezdomnych zwierząt).	Wychowawca	Cały rok

CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI OBYWATELSKICH

1. Angażuje się w życie społeczności.	Zachęcanie i rozwijanie potrzeby uczestniczenia w życiu społeczności szkolnej i lokalnej, angażowania się w proponowane aktywności, wydarzenia szkolne. Rozwijanie zainteresowania najbliższym otoczeniem (klasą, szkołą, miejscowością, regionem).	Organizacja imprez szkolnych. Święta i wydarzenia specjalne. Konkursy. Gazetka ścienna.	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny.	Cały rok
2. Szanuje wartości patriotyczne.	Rozmowa na temat wartości patriotycznych. Kształtowanie umiejętności właściwego zachowania wobec symboli narodowych. Wspieranie zainteresowania tradycją kraju i regionu. Rozwój znajomości ważnych miejsc historycznych w regionie i kraju. Odwiedzanie miejsc pamięci narodowej.	Rozmowy. Apele okazjonalne. Modelowa postawa wychowawcy. Wycieczki krajoznawcze.	Wychowawca	Cały rok

KLASY V

DZIAŁ I: BEZPIECZEŃSTWO

CEL 1: BEZPIECZEŃSTWO W CODZIENNYM ŻYCIU

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	OBOWIĄZUJĄCE TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Przestrzega zasad bezpieczeństwa na terenie szkoły i w miejscach publicznych.	<p>Dyskusja na temat potrzeby dyscypliny i współpracy oraz zasad bezpieczeństwa.</p> <p>Powtórzenie podstawowych wiadomości, dotyczących zasad ruchu drogowego, obowiązujących pieszych oraz rowerzystów.</p> <p>Przypomnienie zasad bezpieczeństwa w trakcie wycieczek (pociąg, szlaki turystyczne, bezpieczeństwo w górach, nad wodą).</p> <p>Przypomnienie uczniom zasad szkolnego regulaminu oraz regulaminu przerw międzylekcyjnych.</p>	<p>Rozmowy.</p> <p>Dyskusje, komunikaty.</p>	<p>Wychowawca</p>	<p>Cały rok</p>
2. Zna podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy.	<p>Zapoznanie z potencjalnymi zagrożeniami dla zdrowia.</p> <p>Przekazanie wiadomości i dyskusja o tym, kiedy można i warto pomóc a kiedy należy zgłosić się po pomoc do osoby dorosłej lub zadzwonić po służby ratunkowe.</p> <p>Informacje, które należy zebrać przed powiadomieniem służb ratunkowych.</p> <p>Ćwiczenie wyczuwania pulsu, sprawdzania oddechu.</p> <p>Ćwiczenie bandażowania.</p> <p>Powtórzenie informacji, których należy udzielić w trakcie powiadamiania o wypadku.</p> <p>Ćwiczenia wykonywania telefonu ratunkowego.</p>	<p>Wykład.</p> <p>Rozmowy.</p> <p>Ćwiczenia praktyczne.</p> <p>Spotkania z zaproszonymi gośćmi (np. ratownikiem medycznym).</p> <p>Prezentacja multimedialna.</p>	<p>Wychowawca, higienistka, zaproszeni goście: lekarz, ratownik medyczny.</p>	<p>II Okres</p>
3. Bezpiecznie spędza wolny czas.	<p style="text-align: center;">Kontynuacja:</p> <p>Rozwijanie aktywności ruchowej – zajęcia sportowe na terenie szkoły.</p> <p>Nawiązanie do zasad bezpieczeństwa w trakcie uprawiania sportów.</p> <p>Zachęcanie do aktywnych i bezpiecznych form wypoczynku.</p> <p>Proponowanie ciekawych form rozwijania kreatywności, korzystania z możliwości kulturalnych (kino, teatr), rozmowa o istotności rozwijania wartościach kulturalnych.</p> <p>Rozmowy na temat niebezpieczeństwa wynikającego z zabaw w nieodpowiednich miejscach (na zamrzniętych akwenach wodnych, przy ruchliwej ulicy, budowach).</p> <p>Rozmowa na temat higieny pracy ucznia – jak i kiedy się uczyć, jak i kiedy odpoczywać.</p>	<p>Konkursy i prace plastyczne.</p> <p>Pogadanka, dyskusja.</p> <p>Aktywne metody pracy.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele świetlicy, funkcjonariusze (policji, straży miejskiej), nauczyciele przedmiotowi.</p>	<p>Cały rok</p>

<p>4. Bezpiecznie korzysta z Internetu.</p>	<p>Kontynuacja i pogłębianie treści: Rozmowa na temat różnic pomiędzy światem realnym a wirtualnym. Rozmowa na temat niewłaściwego korzystania z nowoczesnych technologii. Zebranie możliwych sposobów zabezpieczenia sprzętów przed wirusami komputerowymi, niechcianymi użytkownikami (login, hasła, programy antywirusowe). Dyskusja na temat ważności treści dostosowanych do wieku (strony internetowe przeznaczone dla dzieci, gry komputerowe odpowiednie dla wieku, filmy z ograniczeniami wiekowymi). Zagrożenia płynące ze spędzania dużej ilości czasu przy komputerze (zarówno fizyczne, psychiczne i społeczne). Uwrażliwienie rodziców na zagrożenia związane z korzystaniem z Internetu przez ich dzieci oraz ze spędzaniem dużej ilości czasu w wirtualnym świecie.</p>	<p>Zajęcia warsztatowe, komputerowe. Aktywne metody pracy. Gazetki ścienne. Współpraca z rodzicami. Warsztaty dla rodziców. Wydarzenia (np. Dzień Bezpiecznego Internetu).</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, rodzice.</p>	<p>Cały rok</p>
<p>CEL 2: PROFILAKTYKA PRZECIWPÓŻAROWA</p>				
<p>1. Jest świadomy niebezpieczeństw związanych z pożarem.</p>	<p>Przypomnienie niebezpieczeństwa wynikającego z zabawy ogniem, zapalkami, materiałami pirotechnicznymi. Poznanie zasad związanych z bezpiecznym rozpalaniem ogniska, prądem, używaniem urządzeń elektrycznych. Uwrażliwienie na kontakt z przedmiotami groźącymi oparzeniem.</p>	<p>Wycieczka do Komendy Powiatowej .Państwowej Straży Pożarnej lub wizyta przedstawicieli straży pożarnej w szkole.</p>	<p>Wychowawca, przedstawiciel straży, pożarnej.</p>	<p>Okres II</p>
<p>CEL 3: EDUKACJA PROZDROWOTNA</p>				
<p>1. Dbą o własne zdrowie i o higienę osobistą.</p>	<p>Promowanie zdrowego trybu życia. Promowanie aktywnego spędzania czasu. Znaczenie dbania o własne zdrowie. Kształtowanie kulturalnego spożywania posiłków. Kształtowanie nawyków higienicznych: istota dbania o higienę w kontekście dojrzewania. Kontynuowanie: Zwracanie uwagi na dostosowanie ubioru do okoliczności.</p>	<p>Konkursy, prace plastyczne Gazetki ścienne Scenki dramatyczne Wycieczki Wizyty specjalistów Udział w wydarzeniach sportowych</p>	<p>Wychowawca, Nauczyciele przedmiotowi, Pedagog szkolny, Zaproszeni specjaliści (np. lekarz, dietetyk) Higienistka</p>	<p>Cały rok</p>
<p>2. Dbą o zdrowe odżywianie.</p>	<p>Związek pomiędzy jakością odżywiania a wyglądem i samopoczuciem. Rozmowa o szkodliwości napojów energetycznych na rozwój i codzienne funkcjonowanie dziecka. Przekazanie informacji na temat substancji szkodliwych dla zdrowia (konserwanty, barwniki, substancje słodzące).</p>	<p>Wykład Gazetki ścienne Aktywne metody pracy (np. wspólne analizowanie etykiet)</p>	<p>Wychowawca Nauczyciele (np. biologii) Pedagog szkolny Goście (np. dietetyk)</p>	<p>Cały rok</p>
<p>CEL 4: PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ</p>				

1. Zna substancje szkodliwe dla zdrowia.	Pogłębianie wiedzy na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. Rozwijanie umiejętności podejmowania osobistych zdrowych wyborów życiowych. Poznanie podstawowych informacji na temat mechanizmu uzależnienia.	„Program Domowych Detektywów” Wykład, pogadanka Prace plastyczne Wydarzenia (np. Dzień Bez Tytoniu) Zaproszeni specjaliści	Wychowawca, Psycholog szkolny, Pedagog szkolny. Specjaliści (np. lekarz).	Cały rok
2. Zna sposoby spędzania wolnego czasu bez potrzeby sięgania po używki.	Kontynuowanie rozwijania umiejętności kulturalnego spędzania czasu, zachęcanie do podejmowania aktywności ruchowej, zaangażowania się w rozwój umiejętności, pasji. Uczenie racjonalnego zarządzania własnym czasem i odpoczynkiem. Uświadomienie niebezpieczeństw wynikających z nadmiernego korzystania z nowoczesnych technologii, przebywania w świecie wirtualnym.	„Program Domowych Detektywów” Aktywne metody pracy Warsztaty kreatywności Rozmowy Gazetki ściennie Prace plastyczne	Wychowawca, możliwość konsultacji z psychologiem i pedagogiem szkolnym.	II okres
3. Potrafi podejmować bezpieczne ryzyko.	Rozwijanie umiejętności rozpoznawania przez uczniów skali ryzyka. Umiejętność rozróżnienia w jakich sytuacjach ryzykowanie jest korzystne, a w jakich bezsensowne. Omówienie różnic pomiędzy bezpiecznym a bezmyślnym ryzykowaniem. Analiza sposobów w jaki można szacować ryzyko.	„Program Rozwoju Kompetencji Społecznych”.	Wychowawca, psycholog szkolny.	Cały rok
4. Wie jak być asertywnym.	Rozwijanie umiejętności zachowania asertywnego: Podstawowe informacje na temat asertywności (czym jest, na czym polega). Rozmowa o tym kiedy należy i kiedy warto być asertywnym. Praktyczna nauka mówienia „nie”. Istota posiadania granic wewnętrznych i zewnętrznych. Co się dzieje, gdy nasze granice są przekraczane, po czym możemy poznać, że to się dzieje, jak możemy reagować?	„Program Rozwoju Kompetencji Społecznych” Dodatkowo jako kontynuacja: praktyczne ćwiczenia, prace grupowe, wykład, rozmowa.	Wychowawca, psycholog szkolny. Kontynuacja: wychowawca, (możliwość współpracy z pedagogiem szkolnym i psychologiem szkolnym).	II Okres

DZIAŁ II: **EMOCJE**

CEL 1: REGULACJA EMOCJONALNA

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	OBOWIĄZUJĄCE TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Potrafi identyfikować i nazywać swoje stany emocjonalne.	Kształtowanie umiejętności rozmawiania o emocjach, identyfikowania aktualnych stanów emocjonalnych. Rozwijanie umiejętności przeżywania własnych emocji. Modelowanie własnym zachowaniem umiejętności wyrażania i mówienia o emocjach i uczuciach. Rozmowa o trudnych uczuciach (np. zazdrość, poczucie winy) oraz ich	„Program Rozwoju Kompetencji Społecznych”. Dodatkowo jako kontynuacja: rozmowa, dyskusja, praca grupowa, prace plastyczne,	Wychowawca, psycholog szkolny. Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok

	wpływie na funkcjonowanie i zachowanie człowieka.	film, czytanki.		
2. Potrafi radzić sobie z własnymi stanami emocjonalnymi.	Kształtowanie umiejętności wyrażania emocji w sposób bezpieczny. Rozwijanie umiejętności rozładowywania napięcia emocjonalnego. Nauka rozpoznawania przyczyn własnej złości, smutku, lęku. Kształtowanie umiejętności doświadczania i radzenia sobie z emocjami związanymi z wygraną i przegraną, porażką. Kształtowanie umiejętności przeproszania, przyznania się do błędu, naprawienia szkody.	„Program Rozwoju Kompetencji Społecznych” Dodatkowo jako kontynuacja: aktywne formy pracy, scenki dramowe, ćwiczenia warsztatowe, prace plastyczne, literatura: książki, czytanki.	Wychowawca, psycholog szkolny. Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
3. Rozwija umiejętność radzenia sobie ze stresem.	Rozmowy o sytuacjach wywołujących napięcie i stres. Dyskusja o skutecznych sposobach radzenia sobie ze stresem i rozładowywania napięcia w bezpieczny dla siebie i innych sposób. Stres motywujący i demotywuujący, jakie są różnice? Stres a trema. Kontynuacja rozwijania umiejętności przewartościowania trudnych sytuacji w szanse rozwojowe i możliwości.	„Program Rozwoju Kompetencji Społecznych”. Dyskusja. Pogadanka. Prace plastyczne. Praca grupowa.	Wychowawca, psycholog szkolny. Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
4. Identyfikuje wrażenia emocjonalne w ciele.	Umiejętność zauważania odczuć, wrażeń i emocji w ciele. Wspólne rozmowy czym i do czego potrzebne jest nam ciało. Dyskusja, czy ciało może być komunikatorem potrzeb i czy warto odbierać sygnały cieleśne?	„Program Rozwoju Kompetencji Społecznych”.	Wychowawca, psycholog szkolny.	Cały rok

CEL 2: EMPATIA

1. Jest wrażliwy na potrzeby swoje i ludzi dookoła siebie.	Kontynuacja nauki zwracania uwagi na potrzeby ludzi dookoła. Uczenie przyjmowania i udzielania pomocy osobom w potrzebie. Rozwijanie umiejętności wspólnego spędzania czasu w sposób konstruktywny oraz w realnym świecie. Kształtowanie wartości realnego kontaktu ponad kontakty wirtualne (w sieci internetowej). Umiejętność dbania o siebie, swoje potrzeby. Rozwój umiejętności bycia życzliwym dla siebie i innych, odczuwania współczucia względem siebie i innych. Rozwijanie ciekawości na drugiego człowieka, umiejętności rozumienia perspektywy i przeżyć ludzi dookoła.	„Program Rozwoju Kompetencji Społecznych”. Rozmowy, pogadanki. Aktywne metody pracy. Scenki dramowe. Dyskusje. Zajęcia integracyjne.	Wychowawca, psycholog szkolny. Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
2. Potrafi zauważać i rozróżniać emocje innych ludzi.	Kontynuacja: Uwrażliwienia na dostrzeganie przeżywanych przez innych stanów emocjonalnych. Rozwijanie wrażliwości na krzywdę innych osób. Rozwój umiejętności rozmawiania o przeżywanych stanach emocjonalnych.	„Program Rozwoju Kompetencji Społecznych”. Filmy edukacyjne. Scenki dramowe. Rozmowy, pogadanki, dyskusje. Modelowa postawa nauczyciela.	Wychowawca, psycholog szkolny. wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny, nauczyciele,	Cały rok

	Rozmowy o wykorzystywaniu odwagi w przeciwstawianiu się presji grupy i stawania w obronie słabszych, pokrzywdzonych.		nauczyciele świetlicy.	
3. Właściwie reaguje na stany emocjonalne osób ze swojego otoczenia.	Rozwijanie sposobów zachowania i właściwych reakcji w odpowiedzi na negatywne emocje innych ludzi. Rozwijanie umiejętności samodzielnego rozwiązywania konfliktów. Rozwijanie umiejętności przyjmowania przeprosin, przebaczenia, pogodzenia się.	Gry i zabawy zespołowe. Książki, czytanki. Filmy edukacyjne. Rozmowy.	Wychowawca, nauczyciele, pedagog i psycholog.	Cały rok

CEL 3: PROFILAKTYKA ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH

1. Zna wartość przyjaźni.	Kontynuacja: Uświadomienie znaczenia przyjaźni w życiu człowieka. Zebranie informacji na temat cech prawdziwego przyjaciela. Budowanie atmosfery zaufania i szacunku. Rozwijanie umiejętności ufania ludziom i rozróżnienia kto jest wart zaufania i co zrobić, żeby samemu być taką osobą. Zebranie informacji na temat zawierania znajomości i podtrzymywania relacji z rówieśnikami.	Rozmowy, dyskusje. Literatura. Film, sztuka teatralna. Wydarzenia specjalne (np. Dzień Życzliwości i Pozdrowień).	Wychowawca, nauczyciele, pedagog szkolny, psycholog szkolny.	Cały rok
2. Wie czym jest agresja i przemoc i co może je powodować.	Kontynuacja: Powtórzenie informacji na temat agresji i jej przyczyn. Rozmowa z rodzicami na temat agresji i przemocy ze strony dorosłych. Kształtowanie poczucie zaufania do specjalistów (pedagog, psycholog).	Rozmowa. Spotkania z rodzicami. Zewnętrzne programy profilaktyczne. Odgrywanie scenek dramatycznych Prace plastyczne.	Wychowawca, pedagog szkolny, psycholog szkolny.	Cały rok
3. Zna informacje na temat odpowiedzialności karnej	Zapoznanie z konwencją praw dziecka. Przypomnienie informacji o pracy policji i straży miejskiej. Przedstawienie informacji dotyczącej odpowiedzialności prawnej. Przedstawienie zakresu obowiązków: prawników, sędziego, kuratora. Wycieczka do Sądu Rejonowego.	Pogadanka. Dyskusja. Wycieczka. Spotkanie z funkcjonariuszem policji.	Wychowawca. Możliwość konsultacji z psychologiem, pedagogiem Funkcjonariusz policji	Cały rok

DZIAŁ III: ŻYCIE W SPOŁECZEŃSTWIE

CEL 1: UMIEJĘTNOŚCI INTERPERSONALNE

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
----------------------------	--------	--------------------------	----------------------	--------

<p>1. Zna i przestrzega normy i zasady panujące w szkole.</p> <p>2. Potrafi współpracować w grupie.</p>	<p>Przypomnienie uczniom ich praw i obowiązków szkolnych. Przypomnienie obowiązującego regulaminu szkoły, przerw.</p> <p>Kształtowanie postawy współpracy w grupie: ustanawianie reguł grupowych, sposoby komunikowania się (bariery komunikacyjne).</p>	<p>Rozmowa Pogadanka</p> <p>Prace grupowe Zadania integrujące</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele dyżurujący.</p> <p>Wychowawca, nauczyciele.</p>	<p>Okres I</p> <p>Cały rok</p>
<p>3. Potrafi nawiązywać poprawne relacje z rówieśnikami i dorosłymi.</p>	<p>Kształtowanie kulturalnej postawy wobec osób dorosłych (nauczycieli, pracowników szkoły), osób starszych, osób niepełnosprawnych. Przypomnienie form zwrotów grzecznościowych. Kształtowanie postawy szacunku wobec cudzej własności. Istota stosowania kulturalnego języka i słownictwa. Kształtowanie kulturalnej postawy wobec rówieśników, zasad wspólnej pracy i spędzania wolnego czasu. Kształtowanie umiejętności wyrażania własnego zdania</p>	<p>Pogadanka. Praca grupowa. System oceniania zachowania. System nagród i kar. Dyżury nauczycielskie. Konkursy.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, psycholog szkolny, pedagog szkolny, nauczyciele świetlicy.</p>	<p>Cały rok</p>
<p>3. Potrafi poszukiwać i skorzystać z pomocy w trudnych sytuacjach.</p>	<p>Kształtowanie umiejętności mówienia o problemach, trudnościach. Kształtowanie umiejętności zgłaszania się po pomoc do osób dorosłych (wychowawca, pedagog, psycholog). Kształtowanie postawy otwartej na przyjmowanie pomocy specjalistów i zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób z trudnościami.</p>	<p>Dyskusja. Pogadanka. Gazetka ścienna. Wizyty specjalistów.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele, pedagog, psycholog, zaproszeni goście.</p>	<p>Okres II</p>
CEL 2: TOLERANCJA I POSZANOWANIE DLA INNOŚCI				
<p>1. Szanuje różnice pomiędzy ludźmi jest tolerancyjny.</p>	<p>Rozmowy o różnorodności świata ludzi, różnicach indywidualnych w wyglądzie, pochodzeniu, umiejętnościach, tempie pracy, itp. Kształtowanie otwartej postawy względem różnic indywidualnych. Modelowanie postawy tolerancji i szacunku. Kształtowanie postawy równego traktowania i sprawiedliwości. Kształtowanie postawy tolerancyjnej względem różnic, prezentowanych trudności innych osób, ich chorób, niepełnosprawności, odmienności pochodzenia. Kształtowanie postawy szacunku względem każdego człowieka.</p>	<p>Dyskusja, rozmowy. Obserwacja. Film, sztuka teatralna. Scenki dramowe. Gazetki ścienna.</p>	<p>Wychowawca, psycholog, pedagog szkolny.</p>	<p>Cały rok</p>
CEL 3: EKOLOGIA				
<p>1. Prezentuje postawę proekologiczną.</p>	<p>Kształtowanie poczucia osobistej odpowiedzialności za środowisko. Przekazywanie wiedzy na temat możliwości dbania o środowisko. Przypomnienie informacji na temat zalet dbania o środowisko. Rozwijanie potrzeby dbania o porządek i czystość otaczającego nas świata.</p>	<p>Prace plastyczne. Pogadanka, rozmowa. Filmy edukacyjne, gazetki ścienna. Wydarzenia specjalne (np. Dzień dla Ziemi). Wycieczki, rajdy.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele, zaproszeni goście.</p>	<p>Cały rok</p>

DZIAŁ IV: WARTOŚCI

CEL 1: ROZWÓJ WARTOŚCI OSOBISTYCH

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Ma pozytywną samoocenę.	Rozwijanie poczucia własnej wartości, skuteczności, sprawczości. Zachęcanie do rozwijania własnych talentów, zdolności, umiejętności. Kształtowanie umiejętności mówienia o swoich osiągnięciach, prezentowania talentów. Potrafi dokonać samooceny, ocenić własne osiągnięcia i zachowanie. Kształtowanie umiejętności samoregulacji. Rozmowa z rodzicami na temat istoty wzmacniania umiejętności i mocnych stron dzieci, rozwijania zainteresowań.	Konkursy. Indywidualne rozmowy. Proponowane zajęcia pozalekcyjne. Obserwacja. Przedstawienia teatralne. Spotkania z rodzicami.	Wychowawca Nauczyciele przedmiotowi Pedagog szkolny Rola rodziców	Cały rok
2. Jest odpowiedzialny za swoje działanie.	Kształtowanie postawy odpowiedzialności za swoje osiągnięcia. Wspieranie motywacji do nauki, rozwijania umiejętności, wiedzy Uczenie umiejętności przyznania się do błędu, przyjęcia odpowiedzialności za własną winę i naprawienia szkody. Kształtowanie umiejętności samodzielnego podejmowania wyborów i decyzji, umiejętności samodzielnego myślenia i nie poddawania się presji grupy. Kształtowanie umiejętności przyjmowania odpowiedzialności za skutki własnych decyzji.	„Program Rozwoju Kompetencji Społecznych” Pogadanki, rozmowy System pochwał i nagan System oceniania Rozmowy indywidualne	Wychowawca, psycholog szkolny. Nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny.	Cały rok

CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI ALTRUISTYCZNYCH

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Jest życzliwy i pomocny.	Kształtowanie postawy prospołecznej, czynienia dobra, uprzejmości, dzielenia się z innymi, wzajemnej pomocy, uczciwości, koleżeństwa. Kształtowanie postawy altruistycznej, otwartej na potrzeby innych. Kształtowanie wrażliwości na krzywdę ludzi i zwierząt. Zachęcanie do włączania się w akcje charytatywne, zbiórki żywności, odzieży, zabawek dla potrzebujących, wykonanie kartek świątecznych. Rozwijanie wiedzy na temat zalet działalności wolontariackiej.	Rozmowy. Pogadanki. Modelowa postawa nauczyciela. Wycieczki (np. do schroniska dla bezdomnych zwierząt).	Wychowawca	Cały rok

CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI OBYWATELSKICH

1. Angażuje się w życie społeczności.	Zachęcanie i rozwijanie potrzeby uczestniczenia w życiu społeczności szkolnej i lokalnej, angażowania się w proponowane aktywności, wydarzenia szkolne. Rozwijanie zainteresowania najbliższym otoczeniem	Organizacja imprez szkolnych. Święta i wydarzenia specjalne. Konkursy. Gazetka ścienna.	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny.	Cały rok
--	---	--	--	----------

	(klasą, szkołą, miejscowością, regionem).			
2. Szanuje wartości patriotyczne.	Rozmowa na temat wartości patriotycznych. Kształtowanie umiejętności właściwego zachowania wobec symboli narodowych. Wspieranie zainteresowania tradycją kraju i regionu. Rozwijanie znajomości ważnych miejsc historycznych w regionie i kraju. Odwiedzanie miejsc pamięci narodowej.	Rozmowy. Apele okazjonalne. Modelowa postawa wychowawcy. Wycieczki krajoznawcze.	Wychowawca	Cały rok

KLASY VI

DZIAŁ I: BEZPIECZEŃSTWO

CEL 1: BEZPIECZEŃSTWO W CODZIENNYM ŻYCIU

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	OBOWIĄZUJĄCE TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Przestrzega zasad bezpieczeństwa.	Przypomnienie zasad bezpieczeństwa. Zachęcanie do aktywnych i bezpiecznych form wypoczynku. Proponowanie ciekawych form rozwijania kreatywności, korzystania z możliwości kulturalnych (kino, teatr), rozmowa o istotności rozwijania wartościach kulturalnych. Rozmowy na temat niebezpieczeństwa wynikającego z zabaw w nieodpowiednich miejscach (na zamrzniętych akwenach wodnych, przy ruchliwej ulicy, budowach). Rozmowa na temat higieny pracy.	Rozmowy. Dyskusje, komunikaty. Konkursy. Prace plastyczne. Aktywne metody pracy.	Wychowawca	Cały rok
2. Zna podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy.	Zapoznanie z potencjalnymi zagrożeniami dla zdrowia. Przekazanie wiadomości i dyskusja o tym, kiedy można i warto pomóc a kiedy należy zgłosić się po pomoc do osoby dorosłej lub zadzwonić po służby ratunkowe. Informacje, które należy zebrać przed powiadomieniem służb. Ćwiczenie wyczuwania pulsu, sprawdzania oddechu. Ćwiczenie bandażowania. Powtórzenie informacji, których należy udzielić w trakcie powiadamiania o wypadku.	Wykład. Rozmowy. Ćwiczenia praktyczne. Spotkania z zaproszonymi gośćmi (np. ratownikiem medycznym). Prezentacja multimedialna.	Wychowawca, higienistka, zaproszeni goście, (specjaliści: lekarz, ratownik medyczny).	II Okres
4. Bezpiecznie korzysta z Internetu.	Kontynuacja i pogłębianie treści: Różnice pomiędzy światem realnym a wirtualnym. Niewłaściwe korzystanie z nowoczesnych technologii. Dyskusja na temat ważności treści dostosowanych do wieku	Zajęcia warsztatowe, komputerowe. Aktywne metody pracy.	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi,	Cały rok

	(strony www, gry komputerowe, filmy). Zagrożenia płynące ze spędzania dużej ilości czasu przy komputerze (zarówno fizyczne, psychiczne i społeczne). Uwrażliwienie rodziców na zagrożenia związane z Internetem, brutalnymi grami komputerowymi, zbyt dużą ilością czasu w sieci.	Gazetki ściennie. Współpraca z rodzicami. Warsztaty dla rodziców. Wydarzenia (np. Dzień Bezpiecznego Internetu).	rodzice.	
CEL 2: PROFILAKTYKA PRZECIWOŻAROWA				
1. Jest świadomy niebezpieczeństw związanych z pożarem.	Przypomnienie niebezpieczeństwa wynikającego z zabawy ogniem, zapalnikami, materiałami pirotechnicznymi, prądem, użytkowaniem urządzeń elektrycznych. Uwrażliwienie na kontakt z przedmiotami groźnymi oparzeniem.	Wycieczka lub wizyta przedstawicieli straży pożarnej w szkole. Ćwiczenia praktyczne (szkolna droga ewakuacyjna).	Wychowawca, przedstawiciel straży pożarnej.	Okres II
CEL 3: EDUKACJA PROZDROWOTNA				
1. Dbą o własne zdrowie, higienę osobistą i zdrowe odżywianie.	Promowanie zdrowego trybu życia. Promowanie aktywnego spędzania czasu. Znaczenie dbania o własne zdrowie. Kształtowanie nawyków higienicznych: istota dbania o higienę w kontekście dojrzenia. Związek pomiędzy jakością odżywiania a wyglądem i samopoczuciem. Rozmowa o szkodliwości napojów energetycznych na rozwój i codzienne funkcjonowanie dziecka. Przekazanie informacji na temat substancji szkodliwych dla zdrowia (konserwanty, barwniki, substancje słodzące).	Konkursy, prace plastyczne. Gazetki ściennie. Wykład. Wycieczki. Wizyty specjalistów (dietetyk). Udział w wydarzeniach sportowych.	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny, dietetyk.	Cały rok
CEL 4: PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ				
1. Zna substancje szkodliwe dla zdrowia i ich klasyfikację.	Pogłębianie wiedzy na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. Umiejętność rozróżniania substancji. Zapoznanie z sytuacjami, w których młodzi ludzie sięgają po substancje psychoaktywne. Poznanie podstawowych informacji na temat mechanizmu uzależnienia.	Program „Szkolna Interwencja Profilaktyczna”. „Program Domowych Detektywów”. Wykład, pogadanka. Prace plastyczne. Zewnętrzne programy profilaktyczne. Wydarzenia (np. Dzień Bez Tytoniu).	Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny, specjaliści (np. lekarz).	Cały rok
2. Zna szkodliwość nikotyny.	Utrwalanie wiedzy dotyczącej szkodliwości wyrobów tytoniowych.	Wykład, pogadanka. Rozmowa.	Wychowawca	Cały rok
3. Spędza czas wolny bez potrzeby sięgania po używki.	Rozwijanie umiejętności podejmowania osobistych zdrowych wyborów życiowych. Uczenie racjonalnego zarządzania własnym czasem i odpoczynkiem. Uświadomienie niebezpieczeństw wynikających z nadmiernego korzystania z nowoczesnych technologii, przebywania	„Program Domowych Detektywów”. Burza mózgów. Warsztaty kreatywności. Rozmowy. Prace plastyczne.	Wychowawca, możliwość konsultacji z psychologiem i pedagogiem	I Okres

	w wirtualnym świecie.		szkolnym.	
3. Wie jak być asertywnym i radzić sobie z presją grupy.	Rozwijanie umiejętności zachowania asertywnego: Rozmowa o tym kiedy należy i kiedy warto być asertywnym. Kształtowanie umiejętności świadomego dokonywania wyborów. Praktyczna nauka mówienia „nie”. Istota posiadania granic wewnętrznych i zewnętrznych. Co się dzieje, gdy nasze granice są przekraczane?	Rozmowa. Wykład. Burza mózgów. Pogadanka. Praktyczne ćwiczenia. Prace grupowe.	Wychowawca (możliwość współpracy z pedagogiem i psychologiem szkolnym).	II Okres

DZIAŁ II: EMOCJE

CEL 1: REGULACJA EMOCJONALNA

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	OBOWIĄZUJĄCE TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Identyfikuje i nazywa swoje stany emocjonalne.	Kontynuacja: Kształtowanie umiejętności rozmawiania o emocjach, identyfikowania aktualnych stanów emocjonalnych. Rozwijanie umiejętności przeżywania własnych emocji. Modelowanie własnym zachowaniem umiejętności wyrażania i mówienia o emocjach i uczuciach. Rozmowa o trudnych uczuciach (np. zazdrość, poczucie winy) oraz ich wpływie na funkcjonowanie i zachowanie człowieka.	Rozmowa, dyskusja. Praca grupowa. Prace plastyczne. Film, czytanki.	Kontynuacja: wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
2. Potrafi radzić sobie z własnymi stanami emocjonalnymi.	Kontynuacja: Kształtowanie umiejętności wyrażania emocji w sposób bezpieczny. Rozwijanie umiejętności rozładowywania napięcia emocjonalnego. Nauka rozpoznawania przyczyn własnej złości, smutku, lęku. Kształtowanie umiejętności doświadczania i radzenia sobie z emocjami związanymi z wygraną i przegraną, porażką. Kształtowanie umiejętności przeproszenia, przyznania się do błędu, naprawienia szkody.	Aktywne formy pracy. Scenki dramatowe. Ćwiczenia warsztatowe. Prace plastyczne. Literatura: książki, czytanki, opowiadania, bajki terapeutyczne	Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
3. Rozwija umiejętność radzenia sobie ze stresem.	Kontynuacja: Rozmowy o sytuacjach wywołujących napięcie i stres. Dyskusja o skutecznych sposobach radzenia sobie ze stresem i rozładowywania napięcia w bezpieczny dla siebie i innych sposób. Stres motywujący i demotywuujący: czym się różnią. Jak możemy wykorzystać stres na własną korzyść. Stres a trema. Kontynuacja rozwijania umiejętności przewartościowania trudnych sytuacji w szanse rozwojowe i możliwości.	Dyskusja. Pogadanka. Prace plastyczne. Praca grupowa.	Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok

CEL 2: EMPATIA

1. Jest wrażliwy na	Kontynuacja nauki zwracania uwagi na potrzeby ludzi dookoła. Uczenie przyjmowania i udzielania pomocy osobom w potrzebie.			
----------------------------	--	--	--	--

potrzeby swoje i ludzi dookoła siebie.	Rozwijanie umiejętności wspólnego spędzania czasu w sposób konstruktywny oraz w realnym świecie. Kształtowanie wartości realnego kontaktu ponad kontakty wirtualne (w sieci internetowej). Umiejętność dbania o siebie, swoje potrzeby. Rozwój umiejętności bycia życzliwym dla siebie i innych, odczuwania współczucia względem siebie i innych. Rozwijanie ciekawości na drugiego człowieka, umiejętności rozumienia perspektywy i przeżyć ludzi dookoła.	Rozmowy, pogadanki. Aktywne metody pracy. Scenki dramowe. Dyskusje. Zajęcia integracyjne.	Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
2. Potrafi zauważać i rozróżniać emocje innych ludzi.	Kontynuacja: Uwrażliwienia na dostrzeganie przeżywanych przez innych stanów emocjonalnych. Rozwijanie wrażliwości na krzywdę innych osób. Rozwój umiejętności rozmawiania o przeżywanych stanach emocjonalnych. Rozmowy o wykorzystywaniu odwagi w przeciwstawianiu się presji grupy i stawania w obronie słabszych, pokrzywdzonych.	Filmy edukacyjne. Scenki dramowe. Rozmowy, pogadanki, dyskusje. Modelowa postawa nauczyciela.	Wychowawca, nauczyciele, nauczyciele świetlicy, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
3. Właściwie reaguje na stany emocjonalne osób ze swojego otoczenia.	Rozwijanie sposobów zachowania i właściwych reakcji w odpowiedzi na negatywne emocje innych ludzi. Rozwijanie umiejętności samodzielnego rozwiązywania konfliktów. Rozwijanie umiejętności przyjmowania przeprosin, przebaczenia, pogodzenia się.	Gry i zabawy zespołowe. Książki, czytanki. Filmy edukacyjne. Rozmowy.	Wychowawca, nauczyciele, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
CEL 3: PROFILAKTYKA ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH				
1. Wie czym jest agresja i przemoc i co może je powodować.	Kontynuacja: Powtórzenie informacji na temat agresji i jej przyczyn. Rozmowa z rodzicami na temat agresji i przemocy rówieśniczej. Kształtowanie poczucie zaufania do specjalistów (pedagog, psycholog).	Rozmowa. Spotkania z rodzicami. Zewnętrzne programy profilaktyczne. Odgrywanie scenek dramowych. Prace plastyczne.	Wychowawca Pedagog szkolny Psycholog szkolny	Cały rok
2. Zna informacje na temat przemocy w rodzinie.	Zapoznanie uczniów z problematyką przemocy w rodzinie. nadużywaniem sił przez osoby dorosłe. Przedstawienie form pomocy możliwych do uzyskania w przypadku przemocy domowej np. numery telefonów, policja, Ośrodek Pomocy Społecznej.	Spotkania z rodzicami. Pogadanki i dyskusje z uczniami.	Wychowawca (możliwość konsultacji z psychologiem i pedagogiem szkolnym).	Cały rok
3. Szanuje i pielęgnuje przyjaźnie.	Kontynuacja: Uświadomienie znaczenia przyjaźni w życiu człowieka. Budowanie atmosfery zaufania i szacunku. Rozwijanie umiejętności ufania ludziom i rozróżnienia kto jest warty zaufania i co zrobić, żeby samemu być taką osobą. Powtórzenie informacji na temat zawierania znajomości	Rozmowy, dyskusje. Burza mózgów. Literatura. Film, sztuka teatralna. Wydarzenia specjalne (np. Dzień Życzliwości i Pozdrowień).	Wychowawca, nauczyciele, pedagog szkolny, psycholog szkolny.	Cały rok

	i podtrzymywania relacji z rówieśnikami.			
3. Zna pojęcie demoralizacji i przestępczości.	Przedstawienie uczniom pojęcia demoralizacji i przestępczości: czym są, na czym polegają, z jakimi zachowaniami się wiążą, czemu są niebezpieczne.	Spotkanie z funkcjonariuszem policji.	Funkcjonariusz policji.	II Okres
3. Zna informacje na temat odpowiedzialności karnej.	Zapoznanie z konwencją praw dziecka. Przypomnienie informacji o pracy policji i straży miejskiej. Przedstawienie informacji dotyczącej odpowiedzialności prawnej. Przedstawienie zakresu obowiązków: prawników, sędziego, kuratora. Wycieczka do Sądu Rejonowego.	Pogadanka. Dyskusja. Wycieczka. Spotkanie z funkcjonariuszem policji.	Wychowawca, możliwość konsultacji z psychologiem, pedagogiem, funkcjonariusz policji.	Cały rok

DZIAŁ III: ŻYCIE W SPOŁECZEŃSTWIE

CEL 1: UMIEJĘTNOŚCI INTERPERSONALNE

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Zna i przestrzega normy i zasady panujące w szkole.	Przypomnienie uczniom ich praw i obowiązków szkolnych. Przypomnienie obowiązującego regulaminu szkoły, przerw.	Rozmowa. Pogadanka.	Wychowawca, nauczyciele dyżurujący.	Okres I
2. Potrafi współpracować w grupie.	Kształtowanie postawy współpracy w grupie: ustanawianie reguł grupowych, sposoby komunikowania się (bariery komunikacyjne). Trenowanie pracy grupowej z różnymi osobami.	Prace grupowe. Zadania integrujące.	Wychowawca, nauczyciele.	Cały rok
2. Potrafi nawiązywać poprawne relacje z rówieśnikami i dorosłymi.	Kształtowanie kulturalnej postawy wobec osób dorosłych (nauczycieli, pracowników szkoły), osób starszych, osób niepełnosprawnych. Przypomnienie form zwrotów grzecznościowych. Kształtowanie postawy szacunku wobec cudzej własności. Istota stosowania kulturalnego języka i słownictwa. Kształtowanie kulturalnej postawy wobec rówieśników, zasad wspólnej pracy i spędzania wolnego czasu. Kształtowanie umiejętności wyrażania własnego zdania Umiejętność okazywania innym pozytywnych uczuć.	Pogadanka. Praca grupowa. System oceniania zachowania. System nagród i kar. Dyżury nauczycielskie. Konkursy.	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, psycholog szkolny, pedagog szkolny, nauczyciele świetlicy.	Cały rok
3. Potrafi poszukiwać i skorzystać z pomocy w trudnych sytuacjach.	Kształtowanie umiejętności mówienia o problemach, trudnościach. Kształtowanie umiejętności zgłaszania się po pomoc do osób dorosłych (wychowawca, pedagog, psycholog). Kształtowanie postawy otwartej na przyjmowanie pomocy specjalistów i zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób z trudnościami.	Dyskusja. Pogadanka. Gazetka ścienna. Wizyty specjalistów.	Wychowawca, nauczyciele, pedagog, psycholog, zaproszeni goście.	Okres II

CEL 2: TOLERANCJA I POSZANOWANIE DLA INNOŚCI

1. Szanuje różnice pomiędzy ludźmi jest tolerancyjny.	Rozmowy o różnorodności świata ludzi, różnicach indywidualnych w wyglądzie, pochodzeniu, umiejętnościach, tempie pracy, itp. Kształtowanie otwartej postawy względem różnic indywidualnych. Modelowanie postawy tolerancji i szacunku. Kształtowanie postawy równego traktowania i sprawiedliwości. Kształtowanie postawy tolerancyjnej względem różnic, prezentowanych trudności innych osób, ich chorób, niepełnosprawności, odmienności pochodzenia. Kształtowanie postawy szacunku względem każdego człowieka.	Dyskusja, rozmowy. Obserwacja. Film, sztuka teatralna. Scenki dramowe. Gazetki ściennie.	Wychowawca psycholog pedagog szkolny	Cały rok
--	---	--	--	----------

CEL 3: EKOLOGIA

1. Prezentuje postawę proekologiczną.	Kształtowanie poczucia osobistej odpowiedzialności za środowisko. Przekazywanie wiedzy na temat możliwości dbania o środowisko. Przypomnienie informacji na temat zalet dbania o środowisko. Rozwijanie potrzeby dbania o porządek i czystość otaczającego nas świata.	Prace plastyczne. Pogadanka, rozmowa. Filmy edukacyjne, gazetki ściennie. Wydarzenia specjalne. (np. Dzień dla Ziemi) Wycieczki, rajdy.	Wychowawca, nauczyciele, zaproszeni goście.	Cały rok
--	---	--	---	----------

DZIAŁ IV: WARTOŚCI

CEL 1: ROZWÓJ WARTOŚCI OSOBISTYCH

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Ma pozytywną samoocenę.	Rozwijanie poczucia własnej wartości, skuteczności, sprawczości. Zachęcanie do rozwijania własnych talentów, zdolności, umiejętności. Kształtowanie umiejętności dostrzegania pozytywnych cech u siebie i innych, mówienia o swoich osiągnięciach, prezentowania talentów. Wzmacnianie samoakceptacji. Potrafi dokonać samooceny, ocenić własne osiągnięcia i zachowanie. Kształtowanie umiejętności samoregulacji. Rozmowa z rodzicami na temat istoty wzmacniania umiejętności i mocnych stron dzieci, rozwijania zainteresowań.	Konkursy. Indywidualne rozmowy. Proponowane zajęcia pozalekcyjne. Obserwacja. Przedstawienia teatralne. Spotkania z rodzicami.	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny, rola rodziców.	Cały rok

<p>2. Jest odpowiedzialny za swoje działanie.</p>	<p>Kształtowanie postawy odpowiedzialności za swoje osiągnięcia. Wspieranie motywacji do nauki, rozwijania umiejętności, pogłębiania wiedzy. Dostrzegani i chwalenie za osiągnięte postępy. Kształtowanie umiejętności samodzielnego podejmowania wyborów i decyzji, umiejętności samodzielnego myślenia i nie poddawania się presji grupy. Uczenie umiejętności przyznania się do błędu, przyjęcia odpowiedzialności za własną winę i potrzeby naprawienia szkody. Kształtowanie umiejętności przyjmowania odpowiedzialności za skutki własnych decyzji. Wyposażenie rodziców w wiedzę na temat niepowodzeń szkolnych i możliwości wspierania nauki w domu. Organizowanie pomocy uczniom z trudnościami w ramach któregoś z przedmiotów lekcyjnych, organizowanie dodatkowych konsultacji.</p>	<p>Aktywne metody pracy. Pogadanki, rozmowy. System pochwał i nagan. System oceniania. Rozmowy indywidualne. Spotkania z rodzicami.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny, psycholog szkolny.</p>	<p>Cały rok</p>
<p>CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI ALTRUISTYCZNYCH</p>				
<p>1. Jest życzliwy i pomocny.</p>	<p>Kształtowanie postawy prospołecznej, czynienia dobra, uprzejmości, dzielenia się z innymi, wzajemnej pomocy, uczciwości, koleżeństwa. Kształtowanie postawy altruistycznej, otwartej na potrzeby innych. Kształtowanie wrażliwości na krzywdę ludzi i zwierząt. Zachęcanie do włączania się w akcje charytatywne, zbiórki żywności, odzieży, zabawek dla potrzebujących, wykonanie kartek świątecznych. Rozwijanie wiedzy na temat zalet działalności wolontariackiej.</p>	<p>Rozmowy. Pogadanki. Modelowa postawa nauczyciela. Wycieczki (np. do schroniska dla bezdomnych zwierząt).</p>	<p>Wychowawca</p>	<p>Cały rok</p>
<p>CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI OBYWATELSKICH</p>				
<p>1. Angażuje się w życie społeczności.</p>	<p>Zachęcanie i rozwijanie potrzeby uczestniczenia w życiu społeczności szkolnej i lokalnej, angażowania się w proponowane aktywności, wydarzenia szkolne. Rozwijanie zainteresowania najbliższym otoczeniem (klasą, szkołą, miejscowością, regionem).</p>	<p>Organizacja imprez szkolnych. Święta i wydarzenia specjalne. Konkursy. Gazetka ścienna.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny.</p>	<p>Cały rok</p>
<p>2. Szanuje wartości patriotyczne.</p>	<p>Rozmowa na temat wartości patriotycznych. Kształtowanie umiejętności właściwego zachowania wobec symboli narodowych. Wspieranie zainteresowania tradycją kraju i regionu. Rozwijanie znajomości ważnych miejsc historycznych w regionie i kraju. Odwiedzanie miejsc pamięci narodowej.</p>	<p>Rozmowy. Apele okazjonalne. Modelowa postawa wychowawcy. Wycieczki krajoznawcze.</p>	<p>Wychowawca</p>	<p>Cały rok</p>

DZIAŁ I: BEZPIECZEŃSTWO

CEL 1: BEZPIECZEŃSTWO W CODZIENNYM ŻYCIU

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	OBOWIĄZUJĄCE TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Przestrzega zasad bezpieczeństwa.	<p>Przypomnienie zasad bezpieczeństwa.</p> <p>Zachęcanie do aktywnych i bezpiecznych form wypoczynku.</p> <p>Proponowanie ciekawych form rozwijania kreatywności, korzystania z możliwości kulturalnych (kino, teatr), rozmowa o istotności rozwijania wartościach kulturalnych.</p> <p>Rozmowy na temat niebezpieczeństwa wynikającego z przebywania w nieodpowiednich miejscach (na zamrzniętych akwenach wodnych, przy ruchliwej ulicy, budowach).</p> <p>Rozmowa na temat higieny pracy: umiejętność pogodzenia nauki z racjonalnym wypoczywaniem.</p>	<p>Rozmowy.</p> <p>Dyskusje, komunikaty.</p> <p>Konkursy.</p> <p>Prace plastyczne.</p> <p>Aktywne metody pracy.</p>	Wychowawca	Cały rok
2. Zna podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy.	<p>Nauka odpowiedzialności za udzielanie pierwszej pomocy w przypadku bycia świadkiem wypadku.</p> <p>Informacje, które należy zebrać przed powiadomieniem służb.</p> <p>Przypomnienie informacji nt. umiejętności wyczuwania pulsu, sprawdzania oddechu.</p> <p>Ćwiczenie bandażowania.</p> <p>Zasady udzielania pierwszej pomocy i informowania służb ratowniczych o stanie poszkodowanego.</p> <p>Możliwości uzyskania pomocy ratunkowej w różnych okolicznościach (WOPR, GOPR).</p>	<p>Wykład.</p> <p>Rozmowy.</p> <p>Ćwiczenia praktyczne.</p> <p>Spotkania z zaproszonymi gośćmi (np. ratownikiem medycznym).</p> <p>Prezentacja multimedialna.</p>	Wychowawca, zaproszeni goście (np. ratownik medyczny)	II Okres

CEL 2: PROFILAKTYKA PRZECIWOŻAROWA

1. Jest świadomy niebezpieczeństw związanych z pożarem.	Przypomnienie niebezpieczeństwa wynikającego z zabawy ogniem, zapałkami, materiałami pirotechnicznymi, prądem, używaniem urządzeń elektrycznych.	Wycieczka lub wizyta przedstawicieli straży pożarnej w szkole.	Wychowawca, przedstawiciel straży pożarnej.	Okres II
--	--	--	---	----------

CEL 3: EDUKACJA PROZDROWOTNA

<p>1. Dbą o własne zdrowie, higienę osobistą i zdrowe odżywianie.</p>	<p>Promowanie zdrowego trybu życia. Promowanie aktywnego spędzania czasu. Znaczenie dbania o własne zdrowie. Kształtowanie nawyków higienicznych: istota dbania o higienę w kontekście dojrzewania. Związek pomiędzy jakością odżywiania a wyglądem i samopoczuciem. Rozmowa o szkodliwości napojów energetycznych na rozwój i codzienne funkcjonowanie uczniów. Przekazanie informacji na temat substancji szkodliwych dla zdrowia (konserwanty, barwniki, substancje słodzące).</p>	<p>Konkursy, prace plastyczne. Gazetki ścienne. Wykład. Wycieczki. Wizyty specjalistów (dietetyk). Udział w wydarzeniach sportowych. Korzystanie z przykładów znanych osób (sportowców, dietetyków).</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny, dietetyk.</p>	<p>Cały rok</p>
<p>CEL 4: PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ</p>				
<p>1. Zna substancje szkodliwe dla zdrowia i ich klasyfikację.</p>	<p>Pogłębianie wiedzy na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. Umiejętność rozróżniania substancji na: środki odurzające, substancje psychotropowe, środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne. Omówienie powodów i sytuacji, w których młodzi ludzie sięgają po substancje psychoaktywne. Poznanie podstawowych informacji na temat mechanizmu uzależnienia.</p>	<p>Program „Szkołna Interwencja Profilaktyczna” Wykład, pogadanka. Prace plastyczne. Zewnętrzne programy profilaktyczne. Wydarzenia (np. Dzień Bez Tytoniu).</p>	<p>Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny, specjaliści (np. lekarz).</p>	<p>Cały rok</p>
<p>2. Zna szkodliwość nikotyny.</p>	<p>Utrwalanie wiedzy dotyczącej szkodliwości wyrobów tytoniowych. Uwrażliwienie na szkodliwość palenia zarówno tradycyjnych jak i elektrycznych papierosów. Przypomnienie efektów i skutków popadania w nałogi.</p>	<p>Wykład, pogadanka. Monitorowanie przerw przez dyżurnych nauczycieli.</p>	<p>Wychowawca</p>	<p>Cały rok</p>
<p>3. Spędza czas wolny bez potrzeby sięgania po używki.</p>	<p>Rozwijanie umiejętności podejmowania osobistych zdrowych wyborów życiowych. Uczenie racjonalnego zarządzania własnym czasem i odpoczynkiem. Uświadomienie niebezpieczeństw wynikających z nadmiernego korzystania z nowoczesnych technologii, przesadnego przebywania w świecie wirtualnym.</p>	<p>Program „Szkołna Interwencja Profilaktyczna”. Burza mózgów. Warsztaty kreatywności. Rozmowy. Prace plastyczne.</p>	<p>Wychowawca, możliwość konsultacji z psychologiem i pedagogiem szkolnym.</p>	<p>I Okres</p>
<p>4. Wie jak być asertywnym i radzić sobie z presją grupy.</p>	<p>Rozwijanie umiejętności zachowania asertywnego: rozmowa o tym kiedy należy i kiedy warto być asertywnym. Kształtowanie umiejętności świadomego dokonywania wyborów. Praktyczna nauka mówienia „nie”. Istota posiadania granic wewnętrznych i zewnętrznych. Co się dzieje, gdy nasze granice są przekraczane?</p>	<p>Rozmowa. Wykład. Burza mózgów. Pogadanka. Praktyczne ćwiczenia. Prace grupowe.</p>	<p>Wychowawca (możliwość współpracy z pedagogiem i psychologiem szkolnym).</p>	<p>II Okres</p>
<p>5. Są wrażliwi na objawy stosowania i uzależnienia od narkotyków.</p>	<p>Przekazanie informacji na temat możliwych do zaobserwowania objawów (w wyglądzie, zachowaniu, funkcjonowaniu) młodych ludzi, którzy znajdują się pod wpływem działania substancji psychotropowych i którzy wykazują objawy uzależnienia.</p>	<p>Program „Szkołna Interwencja Profilaktyczna”. Zebranie z rodzicami. Wykład, pogadanka, film. Prezentacja multimedialna.</p>	<p>Przeszkoleni specjaliści</p>	<p>Cały rok</p>

6. Potrafią rozmawiać z młodzieżą o doświadczanych przez nią trudnościach.	Uwrażliwienie na problemy dorastających młodych ludzi oraz sytuacji, w których stają się bardziej narażeni na kontakt z substancjami psychoaktywnymi. Nauka poruszania trudnych tematów w rozmowie z nastolatkami.	Spotkania z rodzicami. Szkolenia nauczycieli. Wykład, pogadanka. Prezentacja multimedialna.	Pedagog szkolny, psycholog szkolny.	Cały rok
---	---	--	--	----------

DZIAŁ II: **EMOCJE**

CEL 1: REGULACJA EMOCJONALNA

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	OBOWIĄZUJĄCE TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Potrafi rozmawiać o własnych stanach emocjonalnych.	Kontynuacja: Kształtowanie umiejętności rozmawiania o emocjach, identyfikowania aktualnych stanów emocjonalnych. Rozwijanie umiejętności przeżywania własnych emocji. Rozmowa o trudnych uczuciach (np. zakochanie, zazdrość, poczucie winy, wyrzuty sumienia) oraz ich wpływie na funkcjonowanie i zachowanie człowieka.	Rozmowa, dyskusja. Praca grupowa. Prace plastyczne. Film, czytanki. Burza mózgów. Mapy myśli.	Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
2. Potrafi radzić sobie z własnymi stanami emocjonalnymi.	Kontynuacja: Kształtowanie umiejętności wyrażania i radzenia sobie z nimi. Rozwijanie umiejętności rozładowywania napięcia emocjonalnego. Nauka rozpoznawania przyczyn własnej złości, smutku, lęku. Kształtowanie umiejętności doświadczania i radzenia sobie z emocjami związanymi z wygraną i przegraną, porażką.	Aktywne formy pracy. Scenki dramowe, sztuka teatralna. Ćwiczenia warsztatowe. Prace plastyczne. Literatura.	Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
3. Rozwija umiejętność radzenia sobie ze stresem.	Kontynuacja: Rozmowy o sytuacjach wywołujących napięcie i stres. Dyskusja o skutecznych sposobach radzenia sobie ze stresem i rozładowywania napięcia w bezpieczny dla siebie i innych sposób. Kontynuacja rozwijania umiejętności przewartościowania trudnych sytuacji w szanse rozwojowe i możliwości.	Dyskusja. Pogadanka. Prace plastyczne. Praca grupowa.	Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
4. Są wrażliwi na objawy stosowania autoagresji.	Przekazanie informacji na temat powodów i objawów stosowania autoagresji (np. w formie samookaleczania) wśród młodzieży.	Wykład, rozmowa. Prezentacja multimedialna.	Specjaliści (np. psycholog, pedagog) .	Cały rok

CEL 2: EMPATIA

1. Jest wrażliwy na potrzeby swoje i ludzi dookoła siebie.	Kontynuacja: Uwrażliwienie uwagi na potrzeby ludzi dookoła. Uczenie przyjmowania i udzielania pomocy osobom w potrzebie. Rozwijanie umiejętności wspólnego spędzania czasu w sposób konstruktywny oraz w realnym świecie. Kształtowanie wartości realnego kontaktu ponad kontakty wirtualne (w sieci internetowej).	Rozmowy, pogadanki. Aktywne metody pracy. Scenki dramowe. Dyskusje. Zajęcia integracyjne.	Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
---	--	---	---	----------

	Umiejętność dbania o siebie, swoje potrzeby. Rozwój umiejętności bycia życzliwym dla siebie i innych, odczuwania współczucia względem siebie i innych. Rozwijanie ciekawości na drugiego człowieka, umiejętności rozumienia perspektywy i przeżyć ludzi dookoła.			
2. Potrafi zauważać i rozróżniać emocje innych ludzi.	Kontynuacja: Uwrażliwienia na dostrzeganie przeżywanych przez innych stanów emocjonalnych. Rozwijanie wrażliwości na krzywdę innych osób. Rozwój umiejętności rozmawiania o przeżywanych stanach emocjonalnych. Rozmowy o wykorzystywaniu odwagi w przeciwstawianiu się presji grupy i stawania w obronie słabszych, pokrzywdzonych.	Filmy edukacyjne. Scenki dramowe. Rozmowy, pogadanki, dyskusje. Modelowa postawa nauczyciela.	Wychowawca, nauczyciele, nauczyciele świetlicy, pedagog i psycholog.	Cały rok
3. Właściwie reaguje na stany emocjonalne osób ze swojego otoczenia.	Rozwijanie sposobów zachowania i właściwych reakcji w odpowiedzi na negatywne emocje innych ludzi. Rozwijanie umiejętności samodzielnego rozwiązywania konfliktów. Rozwijanie umiejętności przyjmowania przeprosin, przebaczenia sobie i innym, pogodzenia się.	Gry i zabawy zespołowe. Książki, czytanki. Filmy edukacyjne. Rozmowy.	Wychowawca, nauczyciele, pedagog i psycholog.	Cały rok
CEL 3: PROFILAKTYKA ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH				
1. Wie, czym jest agresja i przemoc i co może je powodować.	Kontynuacja: Powtórzenie informacji na temat agresji i jej przyczyn (przemoc fizyczna, psychiczna, materialna - przejawy). Wprowadzenie pojęcia przemocy rówieśniczej, nękania, wyśmiewania w formie „bullyingu” – rozmowy o przyczynach i skutkach tego zjawiska. Rozmowa z rodzicami na temat agresji i przemocy rówieśniczej. Kształtowanie poczucie zaufania do specjalistów i służb (pedagog, psycholog, policja).	Rozmowa. Spotkania z rodzicami. Odgrywanie scenek dramatycznych. Prace plastyczne.	Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
2. Wie, czym jest cyberprzemoc.	Kształtowanie znajomości terminu „cyberprzemoc” czyli stosowania przemocy słownej, psychicznej za pomocą mediów społecznościowych (prześladowanie, hejt internetowy, wykluczenie). Rozmowy o skutkach doświadczania cyberprzemocy: porównanie z przemocą fizyczną, przemocą w realnym świecie. Przekazanie informacji na temat odpowiedzialności za umieszczanie nieodosownych treści w Internecie, również odpowiedzialność karna.	Dyskusja. Prezentacja multimedialna. Praca grupowa. Burza mózgów.	Wychowawca, psycholog szkolny, pedagog szkolny.	Cały rok
3. Zna informacje na temat przemocy w rodzinie.	Zapoznanie uczniów z problematyką przemocy w rodzinie. nadużywaniem sił przez osoby dorosłe. Przedstawienie form pomocy możliwych do uzyskania w przypadku przemocy domowej np. numery telefonów, policja, Ośrodek Pomocy Społecznej.	Spotkania z rodzicami. Pogadanki i dyskusje z uczniami.	Wychowawca (możliwość konsultacji z psychologiem i pedagogiem szkolnym).	Cały rok

4. Szanuje i pielęgnuje przyjaźnie.	Kontynuacja: Uświadomienie znaczenia przyjaźni w życiu człowieka. Budowanie atmosfery zaufania i szacunku. Rozwijanie umiejętności ufania ludziom i rozróżnienia kto jest wart zaufania i co zrobić, żeby samemu być taką osobą. Powtórzenie informacji na temat zawierania znajomości i podtrzymywania relacji z rówieśnikami.	Rozmowy, dyskusje. Burza mózgów. Literatura. Film, sztuka teatralna. Wydarzenia specjalne (np. Dzień Życzliwości i Pozdrowień)	Wychowawca, nauczyciele, pedagog szkolny, psycholog szkolny.	Cały rok
5. Zna pojęcie demoralizacji i przestępczości.	Przedstawienie uczniom pojęcia demoralizacji i przestępczości: czym są, na czym polegają, z jakimi zachowaniami się wiążą, czemu są niebezpieczne.	Spotkanie z funkcjonariuszem policji.	Funkcjonariusz policji	II Okres
6. Zna informacje na temat własnej odpowiedzialności prawnej i karnej.	Przedstawienie informacji dotyczącej odpowiedzialności prawnej. Przedstawienie zakresu obowiązków: prawników, sędziego, kuratora. Wycieczka do Sądu Rejonowego.	Wykład. Pogadanka. Dyskusja. Wycieczka. Spotkanie z funkcjonariuszem policji.	Wychowawca, możliwość konsultacji z psychologiem, pedagogiem. Funkcjonariusz policji.	Cały rok

DZIAŁ III: ŻYCIE W SPOŁECZEŃSTWIE

CEL 1: UMIEJĘTNOŚCI INTERPERSONALNE

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALN E OSOBY	TERMI N
1. Zna i przestrzega normy i zasady panujące w szkole.	Przypomnienie uczniom ich praw i obowiązków szkolnych. Przypomnienie obowiązującego regulaminu szkoły, przerw.	Rozmowa. Pogadanka.	Wychowawca, nauczyciele dyżurujący.	Okres I
2. Potrafi współpracować w grupie.	Kształtowanie postawy współpracy w grupie: ustanawianie reguł grupowych, sposoby komunikowania się (bariery komunikacyjne). Kształtowanie umiejętności pracy w grupie z różnymi osobami. Przekazanie informacji na temat ról grupowych. Kształtowanie umiejętności przyjmowania odpowiedzialności zbiorowej za pracę grupy i odpowiedzialności indywidualnej za powierzone zadania.	Prace grupowe. Zadania integrujące.	Wychowawca, nauczyciele.	Cały rok
2. Potrafi nawiązywać i pielęgnować poprawne relacje z rówieśnikami i dorosłymi.	Kształtowanie kulturalnej postawy wobec osób dorosłych (nauczycieli, pracowników szkoły), osób starszych, osób niepełnosprawnych. Kształtowanie postawy szacunku wobec cudzej własności, wobec mienia publicznego. Istota stosowania kulturalnego języka i słownictwa. Kształtowanie kulturalnej postawy wobec rówieśników, zasad wspólnej pracy i spędzania wolnego czasu.	Pogadanka. Praca grupowa. System oceniania zachowania. System nagród i kar. Dyżury nauczycielskie. Konkursy.	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, psycholog szkolny. pedagog szkolny. nauczyciele świetlicy.	Cały rok

	Kształtowanie umiejętności wyrażania własnego zdania w kulturalny sposób. Umiejętność okazywania innym pozytywnych uczuć.			
3. Potrafi poszukiwać i skorzystać z pomocy w trudnych sytuacjach.	Kształtowanie umiejętności mówienia o problemach, trudnościach. Kształtowanie umiejętności zgłaszania się po pomoc do osób dorosłych (wychowawca, pedagog, psycholog). Kształtowanie postawy otwartej na przyjmowanie pomocy specjalistów i zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób z trudnościami.	Dyskusja. Pogadanka. Gazetka ścienna. Wizyty specjalistów.	Wychowawca, nauczyciele, pedagog, psycholog, zaproszeni goście.	Okres II
CEL 2: TOLERANCJA I POSZANOWANIE DLA INNOŚCI				
1. Szanuje różnice pomiędzy ludźmi jest tolerancyjny.	Rozmowy o różnorodności świata ludzi, różnicach indywidualnych w wyglądzie, pochodzeniu, możliwościach materialnych, umiejętnościach, tempie pracy, itp. Kształtowanie otwartej postawy względem różnic indywidualnych. Kształtowanie opierania relacji rówieśniczych na kwestiach pozamaterialnych. Modelowanie postawy tolerancji i szacunku. Kształtowanie postawy równego traktowania i sprawiedliwości. Kształtowanie postawy tolerancyjnej względem różnic, prezentowanych trudności innych osób, ich chorób, niepełnosprawności, odmienności pochodzenia. Kształtowanie postawy szacunku względem każdego człowieka.	Dyskusja, rozmowy. Obserwacja. Film, sztuka teatralna. Scenki dramatyczne. Gazetki ścienna.	Wychowawca, psycholog, pedagog szkolny.	Cały rok
CEL 3: EKOLOGIA				
1. Prezentuje postawę proekologiczną.	Kontynuacja: Kształtowanie poczucia osobistej odpowiedzialności za środowisko. Przekazywanie wiedzy na temat możliwości dbania o środowisko. Przypomnienie informacji na temat zalet dbania o środowisko. Rozwijanie potrzeby dbania o porządek i czystość otaczającego nas świata.	Prace plastyczne. Pogadanka, rozmowa. Filmy edukacyjne, gazetki ścienna. Wydarzenia specjalne (np. Dzień dla Ziemi). Wycieczki, rajdy.	Wychowawca, nauczyciele, zaproszeni goście.	Cały rok
DZIAŁ IV: WARTOŚCI				
CEL 1: ROZWÓJ WARTOŚCI OSOBISTYCH				
CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TREŚCI	POTENCJALNE METODY PRACY	ODPOWIEDZIALNE OSOBY	TERMIN
1. Ma pozytywną samoocenę.	Rozwijanie poczucia własnej wartości, skuteczności, sprawczości. Zachęcanie do rozwijania własnych talentów, zdolności, umiejętności. Kształtowanie umiejętności dostrzegania pozytywnych cech u siebie	Aktywne metody pracy. Konkursy. Indywidualne rozmowy.	Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi,	Cały rok

	<p>i innych, mówienia o swoich osiągnięciach, prezentowania talentów. Wzmacnianie samoakceptacji, samoświadomości. Potrafi dokonać samooceny, ocenić własne osiągnięcia i zachowanie. Rozmowa z rodzicami na temat istoty wzmacniania umiejętności i mocnych stron uczniów, rozwijania osobistych zainteresowań.</p>	<p>Proponowane zajęcia pozalekcyjne. Obserwacja. Przedstawienia teatralne. Spotkania z rodzicami.</p>	<p>pedagog szkolny. rola rodziców.</p>	
<p>2. Jest odpowiedzialny za swoje działanie.</p>	<p>Kształtowanie postawy odpowiedzialności za swoje osiągnięcia. Pobudzanie chęci i motywacji do nauki poprzez stosowanie aktywnych metod pracy. Motywowanie do rozwijania umiejętności, wiedzy. Chwalenie uczniów za postępy i osiągnięcia. Uczenie umiejętności przyznania się do błędu, przyjęcia odpowiedzialności za własną winę i naprawienia szkody. Kształtowanie umiejętności samodzielnego podejmowania wyborów i decyzji, umiejętności samodzielnego myślenia i nie poddawania się presji grupy. Kształtowanie umiejętności przyjmowania odpowiedzialności za skutki własnych decyzji. Wyposażenie rodziców w wiedzę na temat niepowodzeń szkolnych i możliwości wspierania nauki w domu.</p>	<p>Aktywne metody pracy. Pogadanki, rozmowy. System pochwał i nagan. System oceniania. Rozmowy indywidualne. Zaproszenie absolwentów szkoły. Spotkania z rodzicami.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny, psycholog szkolny.</p>	<p>Cały rok</p>
CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI ALTRUISTYCZNYCH				
<p>1. Jest życzliwy i pomocny.</p>	<p>Kształtowanie postawy prospołecznej, potrzeby czynienia dobra, uprzejmości, dzielenia się z innymi, wzajemnej pomocy, uczciwości, koleżeństwa. Kształtowanie postawy altruistycznej, otwartej na potrzeby innych. Kształtowanie wrażliwości na krzywdę ludzi i zwierząt. Zachęcanie do włączania się w akcje charytatywne, np. zbiórki żywności, odzieży, zabawek dla potrzebujących, wykonanie kartek świątecznych dla osób samotnych. Rozwijanie wiedzy na temat zalet działalności wolontariackiej.</p>	<p>Rozmowy. Pogadanki. Modelowa postawa nauczyciela. Wycieczki (np. do schroniska dla bezdomnych zwierząt).</p>	<p>Wychowawca</p>	<p>Cały rok</p>
CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI OBYWATELSKICH				
<p>1. Angażuje się w życie społeczności.</p>	<p>Zachęcanie i rozwijanie potrzeby uczestniczenia w życiu społeczności szkolnej i lokalnej, angażowania się w proponowane aktywności, wydarzenia szkolne. Rozwijanie zainteresowania najbliższym otoczeniem (klasą, szkołą, miejscowością, regionem).</p>	<p>Organizacja imprez szkolnych. Święta i wydarzenia specjalne. Konkursy. Gazetka ścienna.</p>	<p>Wychowawca, nauczyciele przedmiotowi, pedagog szkolny.</p>	<p>Cały rok</p>
<p>2. Szanuje wartości patriotyczne.</p>	<p>Rozmowa na temat wartości patriotycznych. Kształtowanie umiejętności właściwego zachowania wobec symboli narodowych. Wspieranie zainteresowania tradycją kraju i regionu. Rozwijanie znajomości ważnych miejsc historycznych w regionie i kraju. Odwiedzanie miejsc pamięci narodowej.</p>	<p>Rozmowy. Apele okazjonalne. Modelowa postawa wychowawcy. Wycieczki krajoznawcze.</p>	<p>Wychowawca</p>	<p>Cały rok</p>

ARKUSZ SPRAWDZAJĄCY REALIZACJĘ ZADAŃ PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO W KLASACH 1-3

KLASA:

WYCHOWAWCA:

Strona |
59

DZIAŁ I: BEZPIECZEŃSTWO				
CEL 1: BEZPIECZEŃSTWO W CODZIENNYM ŻYCIU				
CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TEMATY	METODY PRACY	TERMIN	REALIZATOR
1. Przestrzega bezpieczeństwa w drodze do i ze szkoły. 2. Przestrzega zasad bezpieczeństwa w szkole. 3. Dbą o estetykę i porządek klasy i szkoły. 4. Bezpiecznie spędza wolny czas. 5. Bezpiecznie korzysta z Internetu. 6. Zna zagrożenia związane z obcymi ludźmi.				
CEL 2: PROFILAKTYKA PRZECIWPÓŻAROWA				
Jest świadomy niebezpieczeństw związanych z pożarem				
CEL 3: EDUKACJA PROZDROWOTNA				
1. Dbą o własne zdrowie.				

2. Dbą o higienę osobistą.				
CEL 4: PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ				
Zna substancje szkodliwe dla zdrowia.				
DZIAŁ II: EMOCJE				
CEL 1: REGULACJA EMOCJONALNA				
1. Potrafi identyfikować i nazywać swoje podstawowe stany emocjonalne. 2. Uczy się radzić sobie z własnymi stanami emocjonalnymi.				
CEL 2: EMPATIA				
1. Jest wrażliwy na ludzi dookoła siebie. 2. Potrafi zauważać i rozróżniać podstawowe emocje innych ludzi. 3. Potrafi właściwie Reagować na stany emocjonalne osób ze swojego otoczenia.				
CEL 3: PROFILAKTYKA ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH				
1. Zna wartość przyjaźni.				

2. Wie czym jest złość i że może ona powodować zachowania agresywne.				
DZIAŁ III: ŻYCIE W SPOŁECZEŃSTWIE				
CEL 1: UMIEJĘTNOŚCI INTERPERSONALNE				
<p>1. Zna i przestrzega normy i zasady panujące w szkole.</p> <p>2. Do innych odnosi się z szacunkiem i kulturą osobistą.</p> <p>3. Nawiązuje pozytywne relacje z rówieśnikami, potrafi pracować w grupie.</p> <p>4. Potrafi poszukiwać i skorzystać z pomocy w trudnych sytuacjach.</p>				
CEL 2: TOLERANCJA I POSZANOWANIE DLA INNOŚCI				
<p>1. Dostrzega różnorodność świata ludzi.</p> <p>2. Ma poszanowanie dla inności osób.</p>				
CEL 3: EKOLOGIA				
1. Prezentuje postawę proekologiczną.				

DZIAŁ IV: WARTOŚCI

CEL 1: ROZWÓJ WARTOŚCI OSOBISTYCH

<p>1. Ma pozytywną samoocenę.</p> <p>2. Jest odpowiedzialny za swoje działanie.</p>				
---	--	--	--	--

CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI ALTRUISTYCZNYCH

<p>1. Odróżnia dobro od zła.</p> <p>2. Potrafi udzielić bezinteresownej pomocy.</p>				
---	--	--	--	--

CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI OBYWATELSKICH

<p>1. Angażuje się w życie społeczności.</p> <p>2. Szanuje wartości patriotyczne.</p>				
---	--	--	--	--

ARKUSZ SPRAWDZAJĄCY REALIZACJĘ ZADAŃ PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO W KLASACH 4

KLASA:

WYCHOWAWCA:

DZIAŁ I: BEZPIECZEŃSTWO				
CEL 1: BEZPIECZEŃSTWO W CODZIENNYM ŻYCIU				
CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TEMATY	METODY PRACY	TERMIN	REALIZATOR
<p>1. Przestrzega zasad bezpieczeństwa w drodze do i ze szkoły.</p> <p>2. Przestrzega zasad bezpieczeństwa w szkole.</p> <p>3. Dbą o estetykę i porządek klasy i szkoły.</p> <p>4. Bezpiecznie spędza wolny czas.</p> <p>5. Bezpiecznie korzysta z Internetu.</p>				
CEL 2: PROFILAKTYKA PRZECIWPÓŻAROWA				
<p>1 Jest świadomy niebezpieczeństw związanych z pożarem.</p>				
CEL 3: EDUKACJA PROZDROWOTNA				
<p>1. Dbą o własne zdrowie i o higienę osobistą.</p>				

CEL 4: PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ

<p>1. Zna substancje szkodliwe dla zdrowia.</p> <p>2. Zna sposoby spędzania wolnego czasu bez potrzeby sięgania po używki.</p>				
--	--	--	--	--

DZIAŁ II: EMOCJE

CEL 1: REGULACJA EMOCJONALNA

<p>1. Potrafi identyfikować i nazywać swoje stany emocjonalne.</p> <p>2. Potrafi radzić sobie z własnymi stanami emocjonalnymi.</p> <p>3. Rozwija umiejętność radzenia sobie ze stresem.</p>				
--	--	--	--	--

CEL 2: EMPATIA

<p>1. Jest wrażliwy na ludzi dookoła siebie.</p> <p>2. Potrafi zauważać i rozróżniać emocje innych ludzi.</p> <p>3. Właściwie reaguje na stany emocjonalne osób ze swojego otoczenia.</p>				
---	--	--	--	--

CEL 3: PROFILAKTYKA ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH

<p>1. Zna wartość przyjaźni.</p>				
----------------------------------	--	--	--	--

2. Wie czym jest agresja i przemoc i co może je powodować.

3. Wie, że wszelkie zjawiska przemocy są naruszeniem dóbr i praw człowieka.

DZIAŁ III: ŻYCIE W SPOŁECZEŃSTWIE

CEL 1: UMIEJĘTNOŚCI INTERPERSONALNE

1. Zna i przestrzega normy i zasady panujące w szkole.

2. Do innych odnosi się z szacunkiem i kulturą osobistą.

3. Nawiązuje i utrzymuje pozytywne relacje z rówieśnikami.

4. Potrafi współpracować w grupie

5. Potrafi poszukiwać i skorzystać z pomocy w trudnych sytuacjach

CEL 2: TOLERANCJA I POSZANOWANIE DLA INNOŚCI

1. Dostrzega różnorodność świata ludzi.

2. Ma poszanowanie dla inności osób.

CEL 3: EKOLOGIA				
Prezentuje postawę proekologiczną.				
DZIAŁ IV: WARTOŚCI				
CEL 1: ROZWÓJ WARTOŚCI OSOBISTYCH				
1. Ma pozytywną samoocenę.				
2. Jest odpowiedzialny za swoje działanie.				
CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI ALTRUISTYCZNYCH				
1. Odróżnia dobro od zła. 2. Potrafi udzielić bezinteresownej pomocy.				
CEL 3: ROZWÓJ WARTOŚCI OBYWATELSKICH				
1. Angażuje się w życie społeczności. 2. Szanuje wartości patriotyczne.				

ARKUSZ SPRAWDZAJĄCY REALIZACJĘ ZADAŃ PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO W KLASACH 5

KLASA:

WYCHOWAWCA:

DZIAŁ I: BEZPIECZEŃSTWO				
CEL 1: BEZPIECZEŃSTWO W CODZIENNYM ŻYCIU				
CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TEMATY	METODY PRACY	TERMIN	REALIZATOR
1. Przestrzega zasad bezpieczeństwa na terenie szkoły i w miejscach publicznych. 2. Zna podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy. 3. Bezpiecznie spędza wolny czas. 4. Bezpiecznie korzysta z Internetu.				
CEL 2: PROFILAKTYKA PRZECIWPÓŻAROWA				
Jest świadomy niebezpieczeństw związanych z pożarem.				
CEL 3: EDUKACJA PROZDROWOTNA				
1. Dbą o własne zdrowie i o higienę osobistą. 2. Dbą o zdrowe odżywianie.				

CEL 4: PROFILAKTYKA UZALEŻNIENI

<p>1. Zna substancje szkodliwe dla zdrowia.</p> <p>2. Zna sposoby spędzania wolnego czasu bez potrzeby sięgania po używki.</p> <p>3. Potrafi podejmować bezpieczne ryzyko.</p> <p>4. Wie jak być asertywnym.</p>				
--	--	--	--	--

DZIAŁ II: EMOCJE

CEL 1: REGULACJA EMOCJONALNA

<p>1. potrafi identyfikować i nazywać swoje stany emocjonalne</p> <p>2. potrafi radzić sobie z własnymi stanami emocjonalnymi</p> <p>3. rozwija umiejętność radzenia sobie ze stresem</p> <p>4. identyfikuje wrażenia emocjonalne w ciele</p>				
---	--	--	--	--

CEL 2: EMPATIA

<p>1. jest wrażliwy na potrzeby swoje i ludzi dookoła siebie</p> <p>2. potrafi zauważać i rozróżniać emocje innych ludzi</p>				
--	--	--	--	--

3. właściwie reaguje na stany emocjonalne osób ze swojego otoczenia				
CEL 3: PROFILAKTYKA ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH				
1. zna wartość przyjaźni 2. wie czym jest agresja i przemoc i co może je powodować 3. zna informacje na temat odpowiedzialności karnej				
DZIAŁ III: ŻYCIE W SPOŁECZEŃSTWIE				
CEL 1: UMIEJĘTNOŚCI INTERPERSONALNE				
1. Zna i przestrzega normy i zasady panujące w szkole. 2. Potrafi współpracować w grupie.				
3. Potrafi nawiązywać poprawne relacje z rówieśnikami i dorosłymi. 4. Potrafi poszukiwać i skorzystać z pomocy w trudnych sytuacjach.				

CEL 2: TOLERANCJA I POSZANOWANIE DLA INNOŚCI

1. Szanuje różnice pomiędzy ludźmi jest tolerancyjny.				
---	--	--	--	--

CEL 3: EKOLOGIA

1. Prezentuje postawę proekologiczną.				
---------------------------------------	--	--	--	--

DZIAŁ IV: WARTOŚCI

CEL 1: ROZWÓJ WARTOŚCI OSOBISTYCH

1. Ma pozytywną samoocenę. 2. Jest odpowiedzialny za swoje działanie.				
--	--	--	--	--

CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI ALTRUISTYCZNYCH

1. Jest życzliwy i pomocny.				
-----------------------------	--	--	--	--

CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI OBYWATELSKICH

1. Angażuje się w życie społeczności. 2. Szanuje wartości patriotyczne.				
--	--	--	--	--

ARKUSZ SPRAWDZAJĄCY REALIZACJĘ ZADAŃ PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO W KLASACH 6

KLASA:

WYCHOWAWCA:

DZIAŁ I: BEZPIECZEŃSTWO				
CEL 1: BEZPIECZEŃSTWO W CODZIENNYM ŻYCIU				
CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TEMATY	METODY PRACY	TERMINY	REALIZATOR
1. Przestrzega zasad bezpieczeństwa. 2. Zna podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy. 3. Bezpiecznie korzysta z Internetu.				
CEL 2: PROFILAKTYKA PRZECIWPOŻAROWA				
Jest świadomy niebezpieczeństw związanych z pożarem.				
CEL 3: EDUKACJA PROZDROWOTNA				
Dbą o własne zdrowie, higienę osobistą i zdrowe odżywianie.				
CEL 4: PROFILAKTYKA UZALEŻNIEN				
1. Zna substancje szkodliwe dla zdrowia i ich klasyfikację. 2. Zna szkodliwość Nikotyny.				

<p>3. Spędza czas wolny bez potrzeby sięgania po używki.</p> <p>3. Wie jak być asertywnym i radzić sobie z presją grupy.</p>				
--	--	--	--	--

DZIAŁ II: EMOCJE

CEL 1: REGULACJA EMOCJONALNA

<p>1. Identyfikuje i nazywa swoje stany emocjonalne.</p> <p>2. Potrafi radzić sobie z własnymi stanami emocjonalnymi.</p> <p>3. Rozwija umiejętność radzenia sobie ze stresem.</p>				
--	--	--	--	--

CEL 2: EMPATIA

<p>1. Jest wrażliwy na potrzeby swoje i ludzi dookoła siebie.</p> <p>2. Potrafi zauważać i rozróżniać emocje innych ludzi.</p> <p>3. Właściwie reaguje na stany emocjonalne osób ze swojego otoczenia.</p>				
--	--	--	--	--

CEL 3: PROFILAKTYKA ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH

<ol style="list-style-type: none"> 1. Wie czym jest agresja i przemoc i co może je powodować. 2. Zna informacje na temat przemocy w rodzinie. 3. Szanuje i pielęgnuje przyjaźnie. 4. Zna pojęcie demoralizacji i przestępczości. 5. Zna informacje na temat odpowiedzialności karnej. 				
--	--	--	--	--

DZIAŁ III: ŻYCIE W SPOŁECZEŃSTWIE

CEL 1: UMIEJĘTNOŚCI INTERPERSONALNE

<ol style="list-style-type: none"> 1. Zna i przestrzega normy i zasady panujące w szkole. 2. Potrafi współpracować w grupie. 3. Potrafi nawiązywać poprawne relacje z rówieśnikami i dorosłymi. 4. Potrafi poszukiwać i skorzystać z pomocy w trudnych sytuacjach. 				
--	--	--	--	--

CEL 2: TOLERANCJA I POSZANOWANIE DLA INNOŚCI

Szanuje różnice pomiędzy ludźmi jest tolerancyjny.				
---	--	--	--	--

CEL 3: EKOLOGIA

Prezentuje postawę proekologiczną.				
------------------------------------	--	--	--	--

DZIAŁ IV: WARTOŚCI

CEL 1: ROZWÓJ WARTOŚCI OSOBISTYCH

1. Ma pozytywną samoocenę. 2. Jest odpowiedzialny za swoje działanie.				
--	--	--	--	--

CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI ALTRUISTYCZNYCH

Jest życzliwy i pomocny.				
--------------------------	--	--	--	--

CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI OBYWATELSKICH

1. Angażuje się w życie społeczności. 2. Szanuje wartości patriotyczne.				
--	--	--	--	--

ARKUSZ SPRAWDZAJĄCY REALIZACJĘ ZADAŃ PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO W KLASACH 7-8

KLASA:

WYCHOWAWCA:

DZIAŁ I: BEZPIECZEŃSTWO

CEL 1: BEZPIECZEŃSTWO W CODZIENNYM ŻYCIU

CELE SZCZEGÓŁOWE Uczeń:	TEMATY	METODY PRACY	TERMINY	REALIZATOR
1. Przestrzega zasad bezpieczeństwa.				
2. Zna podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy.				

CEL 2: PROFILAKTYKA PRZECIWPOŻAROWA

Jest świadomy niebezpieczeństw związanych z pożarem.				
--	--	--	--	--

CEL 3: EDUKACJA PROZDROWOTNA

Dbą o własne zdrowie, higienę osobistą i zdrowe odżywianie.				
---	--	--	--	--

CEL 4: PROFILAKTYKA UZALEŻNIENI

1. Zna substancje szkodliwe dla zdrowia i ich klasyfikację.				
2. Zna szkodliwość nikotyny.				
3. Spędza czas wolny bez potrzeby sięgania po używkę.				

4. Wie jak być asertywnym i radzić sobie z presją grupy.				
RODZICE:				
1. Są wrażliwi na objawy stosowania i uzależnienia od narkotyków. 2. Potrafią rozmawiać z młodzieżą o doświadczanych przez nią trudnościach.				
DZIAŁ II: EMOCJE				
CEL 1: REGULACJA EMOCJONALNA				
1. Potrafi rozmawiać o własnych stanach emocjonalnych.				
2. Potrafi radzić sobie z własnymi stanami emocjonalnymi. 3. Rozwija umiejętność radzenia sobie ze stresem.				
Nauczyciel i rodzic:				
Są wrażliwi na objawy stosowania autoagresji.				

CEL 2: EMPATIA

Uczeń:				
<p>1. Jest wrażliwy na potrzeby swoje i ludzi dookoła siebie.</p> <p>2. Potrafi zauważać i rozróżniać emocje innych ludzi.</p> <p>3. Właściwie reaguje na stany emocjonalne osób ze swojego otoczenia.</p>				

CEL 3: PROFILAKTYKA ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH

<p>1. Wie, czym jest agresja i przemoc i co może je powodować.</p> <p>2. Wie, czym jest cyberprzemoc.</p> <p>3. Zna informacje na temat przemocy w rodzinie.</p> <p>4. Szanuje i pielęgnuje przyjaźnie.</p> <p>5. Zna pojęcie demoralizacji i przestępczości.</p> <p>6. Zna informacje na temat własnej odpowiedzialności prawnej i karnej.</p>				
---	--	--	--	--

DZIAŁ III: ŻYCIE W SPOŁECZEŃSTWIE

CEL 1: UMIEJĘTNOŚCI INTERPERSONALNE

<p>1. Zna i przestrzega normy i zasady panujące w szkole.</p> <p>2. Potrafi współpracować w grupie.</p> <p>3. Potrafi nawiązywać i pielęgnować poprawne relacje z rówieśnikami i dorosłymi.</p> <p>4. Potrafi poszukiwać i skorzystać z pomocy w trudnych sytuacjach.</p>				
---	--	--	--	--

CEL 2: TOLERANCJA I POSZANOWANIE DLA INNOŚCI

<p>Szanuje różnice pomiędzy ludźmi, jest tolerancyjny.</p>				
--	--	--	--	--

CEL 3: EKOLOGIA

<p>Prezentuje postawę proekologiczną.</p>				
---	--	--	--	--

DZIAŁ IV: WARTOŚCI

CEL 1: ROZWÓJ WARTOŚCI OSOBISTYCH

<p>1. Ma pozytywną samoocenę.</p>				
-----------------------------------	--	--	--	--

2. Jest odpowiedzialny za swoje działanie.				
CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI ALTRUISTYCZNYCH				
Jest życzliwy i pomocny.				
CEL 2: ROZWÓJ WARTOŚCI OBYWATELSKICH				
1. Angażuje się w życie społeczności. 2. Szanuje wartości patriotyczne.				